

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу групи 472
денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»

Королюк Юлія Вікторівна _____

Керівник:

доцент кафедри фінансів і кредиту

Попова Любов Василівна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ травня 2024 р.*

Завідувач кафедри фінансів і кредиту

_____ *проф. Нікіфоров П.О.*

АННОТАЦІЯ

Короліук Ю.В. Оцінка фінансової стійкості страхової компанії в сучасних умовах. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

В кваліфікаційній роботі розглянуто суть та особливості фінансової стійкості страхових компаній в сучасному середовищі, а також методи оцінки фінансової стійкості страховиків з погляду підходів різних авторів. Здійснено дослідження діяльності СК «УСГ» на страховому ринку та проведено оцінку показників фінансової стійкості СК «УСГ». Розкрито проблему впливу ризиків на фінансову стійкість страхової компанії та на основі проведеного аналізу запропоновано низьку конкретних заходів і стратегічних напрямів спрямованих на підвищення фінансової стійкості СК «УСГ».

Ключові слова: страхування, страхова компанія, фінансова стійкість, фінансові показники, СК «УСГ», активи, інвестиційна діяльність, ризики, покращення фінансової стійкості.

ANNOTATION

Koroliuk Y.V. Evaluation of financial stability of the insurance company in modern conditions. Manuscript. Qualification work for the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 072 - Finance, banking and insurance. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

The qualification work considers the essence and features of the financial stability of insurance companies in the modern environment, as well as identifies methods for assessing the financial stability of insurers in terms of approaches of different authors. A study of the activities of IC «USG» in the insurance market is carried out and the indicators of financial stability of IC «USG» are evaluated. The problem of the impact of risks on the financial stability of an insurance company is

revealed and, based on the analysis, a number of specific measures and strategic directions aimed at improving the financial stability of USG IC are proposed.

Keywords: insurance, insurance company, financial stability, financial indicators, IC «USG», assets, investment activity, risks, improvement of financial stability.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів наукових досліджень мають посилання на відповідне джерело.

_____ Ю.В. Корлюк

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	8
1.1. Суть та особливості фінансової стійкості страховиків.....	8
1.2. Методи оцінювання фінансової стійкості страхових компаній.....	15
РОЗДІЛ 2.ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ СК «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА».....	24
2.1. Дослідження діяльності ПАТ СК «УСГ» на страховому ринку.....	24
2.2. Аналіз показників фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ».....	34
РОЗДІЛ 3.ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	40
3.1. Проблема впливу ризиків на фінансову стійкість страхової компанії.....	40
3.2. Основні методи підвищення фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ» ..	45
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ	

ВСТУП

В умовах сучасного розвитку економіки страховий ринок відіграє ключову роль, забезпечуючи фінансову стабільність та знижуючи ризики для бізнесу та індивідуальних споживачів. Сучасна економіка характеризується високим рівнем невизначеності та ризиків, пов'язаних з природними катастрофами, економічними кризами та іншими непередбачуваними подіями. За таких умов страхування виступає як механізм захисту від фінансових втрат, сприяючи відновленню після нещасних випадків. Страхові компанії надають своїм клієнтам можливість відчувати впевненість у майбутньому, підтримуючи економічну стабільність та сприяючи розвитку підприємницькому сектору.

Роль страхового ринку полягає не лише у забезпеченні страхового покриття, але й у сприянні економічного розвитку через інвестиційну діяльність. Страхові компанії інвестують значні кошти в різні сектори економіки, сприяючи створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури та підтримці підприємницької активності. Крім того, вони забезпечують накопиченню капіталу та сприяють зростанню фінансових ринків.

Зміни, пов'язані з впровадженням нових технологій, створюють нові ризики та виклики для страховиків. Крім того, регуляторні вимоги до фінансової звітності та капітальної адекватності постійно змінюються. Оцінка фінансової стійкості дозволяє компаніям відповідати новим стандартам і запобігати регуляторним санкціям. Це особливо важливо в умовах зростання конкуренції на страховому ринку, коли компанії повинні демонструвати свою надійність та фінансову стабільність, щоб залучати та утримувати клієнтів.

Фінансова стійкість страховика залежить від багатьох фінансово-економічних факторів. Важливо розуміти, що підтримання належного рівня фінансової стійкості не тільки допомагає подолати різноманітні економічні труднощі та виклики, але й забезпечує стабільний фінансовий стан страхової компанії, що дозволяє їй ефективно функціонувати та розвиватися. Крім того,

чим вищий рівень фінансової стійкості компанії, тим краще вона захищена від можливих і непередбачуваних змін на ринку, знижуючи ризик банкрутства. В цьому і полягає актуальність дослідження.

Дослідження фінансової стійкості страхових компаній є важливою темою як у теоретичній, так і в практичній літературі. Відомі вчені та експертів з усього світу зробили значний внесок у вивчення цього питання. Варто зазначити таких науковців як В. Базилевич, С. Осадець, А. Бойко, М. Берлін, О. Павловську, Н. Добош, Н. Ткаченко, О. Ковтун, В. Братюк, О. Журавльова, О. Базилінська, О. Журавка, В. Братюк, О. Гаманкова, М. Денисенко, Ю. Дьячкова, В. Кабанова, В. Філімонова, В. Фурман, О. Павловська та інші. Вченими було розроблено чимало пропозицій підвищення та покращення фінансової стійкості страхових компаній. Проте, на даний момент, питання оцінки фінансової стійкості страховика досі залишається актуальним, оскільки постійні зміни в економічному середовищі та зростання ризиків вимагають нових підходів і рішень.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ фінансової стійкості страхових компаній, проаналізувати показники фінансової стійкості та окреслити основні напрями покращення фінансової стійкості компанії.

Задля реалізації поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

- дослідити сутність та особливості визначення фінансової стійкості страхової компанії;
- визначити основні підходи оцінки фінансової стійкості страхової компанії;
- дослідити фінансові показники діяльності страхової компанії ПАТ СК «УСГ»;
- провести комплексну оцінку фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ»;
- розкрити проблему впливу ризиків на фінансову стійкість страховиків;
- дослідити основні стратегії підвищення фінансової стійкості страхової компанії.

Об'єктом дослідження є страхова компанія ПАТ СК «УСГ» та її фінансово-економічна діяльність.

Предмет дослідження становлять методи та показники оцінки фінансової стійкості страхової компанії ПАТ СК «УСГ», а також фактори, що впливають на її забезпечення і підвищення.

Методи дослідження: у ході роботи були використані методи фінансового аналізу, узагальнення, порівняння, а також методи співставлення та аналогій.

Інформаційною базою стали законодавчі та нормативні правові документи, дослідження зарубіжних та українських економістів, наукові статті, підручники та роботи наукових конференцій, офіційний сайт страхової компанії «УСГ», а саме їх фінансова звітність.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В першому розділі досліджено суть та особливості фінансової стійкості страхових компаній та окреслені основні методи оцінки фінансової стійкості страховиків.

В другому розділі проведено дослідження діяльності ПАТ СК «УСГ» та проаналізовані показники фінансової стійкості страхової компанії.

В третьому розділі висвітлено проблему впливу ризиків на фінансову стійкість страхової компанії та на основі проведеного аналізу запропоновані основні стратегії підвищення фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Суть та особливості фінансової стійкості страховиків

В умовах нестабільності економіки, фінансова стійкість страхових компаній є надзвичайно важливою. Вона визначає їх здатність своєчасно і повністю виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Лише фінансово стійка страхова компанія може забезпечити надійний захист та стабільний розвиток як самої компанії, так і всієї системи страхування.

Страхові компанії виконують багато ключових функцій у сучасній економіці. Вони забезпечують фінансовий захист, накопичують капітал, розподіляють збитки та втрати, а також інвестують та зберігають кошти. В умовах економічної та політичної нестабільності ці функції стають ще важливішими, оскільки вони допомагають забезпечити фінансову безпеку для всіх учасників ринку.

Європейський центральний банк зазначає три основні причини, чому страховики важливі для стабільності фінансової системи. По-перше, страховики є великими інвесторами на фінансових ринках. По-друге, страховики часто мають тісні зв'язки з банками та іншими фінансовими установами, а також проблеми, з якими стикається страховик, можуть поширюватися на банківський сектор. По-третє, страховики сприяють збереженню стабільності балансів домогосподарств і фірм, страхуючи їхні ризики [32].

Фінансова стійкість є головною умовою для виконання цих важливих функцій. Вона гарантує, що страхова компанія може своєчасно виконувати свої зобов'язання, підтримуючи довіру клієнтів і стабільність на ринку. Без належної фінансової стійкості страхова компанія не зможе довго працювати ефективно,

що підкреслює важливість цього показника для всього страхового сектора.

Чимало українських та зарубіжних науковців вивчали сутність поняття «фінансова стійкість страхової компанії». Однак проведений аналіз наукової літератури показує, що досі немає єдиної точки зору щодо цього поняття. Дослідження свідчать про наявність багатьох варіантів визначення фінансової стійкості страхової компанії. Окрім «фінансової стійкості», також активно вживають поняття «фінансова надійність», «платоспроможність» та «фінансова безпека».

На думку професора В.Д. Базилевича, фінансова стійкість страховика полягає у його здатності виконувати умови укладених договорів страхування та перестраховування, навіть у випадку виникнення негативних подій, кризових ситуацій або змін у економічних умовах [5].

Згідно А.О. Бойком, фінансова стійкість страхової компанії означає розуміння та впровадження комплексу заходів, що включають фінансові, інвестиційні та організаційні аспекти. Ці заходи спрямовані на забезпечення рівноваги між витратами та зобов'язаннями страховика та наявними фінансовими ресурсами для їх покриття або виконання. Головною метою є досягнення ефективного розвитку страхової компанії незалежно від змін зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на економіку [8, с. 38].

Відповідно до визначення Ткаченко Н.В., фінансова стійкість страхової компанії визначається як здатність організації контролювати свої грошові потоки (вхідні та вихідні) так, щоб вона могла своєчасно та повністю виконувати свої зобов'язання перед усіма учасниками ринку впродовж певного періоду за рахунок залучених та власних ресурсів. Крім того, вона здатна відновлювати свої фінансові показники до бажаного або оптимального рівня при будь-яких негативних впливах і пристосовуватися до змін у економічному середовищі [30]. Це визначення є найбільш комплексним і відображає сутність фінансової стійкості страхової компанії.

Українські науковці Олійник В.М. та Бондаренко Є.К. вважають, що фінансова стійкість визначається як здатність страхової компанії виконувати

свої зобов'язання навіть під впливом несприятливих умов. Вони описують її як стан та якість фінансових ресурсів, які забезпечують платоспроможність компанії та можливість своєчасного виконання всіх зобов'язань, незважаючи на негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Крім того, компанія повинна мати здатність відновлювати свої фінансові показники до належного рівня при виникненні негативних чинників [20]. Такий підхід до визначення фінансової стійкості є найбільш поширеним і загальноприйнятим.

Більш детально поняття «фінансова стійкість» можна розглянути в таблиці 1.1, звертаючи увагу на погляди різних авторів.

Таблиця 1.1.

Підходи різних авторів до поняття «фінансова стійкість страхової компанії»

Автор	Визначення
Осадець С.С.	«Фінансова надійність страховика – це спроможність страховика виконати страхові зобов'язання, прийняті за договорами страхування та перестраховування у випадку впливу несприятливих чинників» [21, с. 15].
Дьячкова Ю.М.	Здатність страхової компанії підтримувати стабільні фінансові показники протягом певного періоду, незважаючи на можливі негативні впливи зовнішнього середовища на її грошові потоки [12, с. 154].
Гаманкова О.О.	Стабільне перевищення доходів над витратами в рамках управління страховим фондом, що забезпечується платоспроможністю страхової компанії [10, с. 76].
Кривицька О.Р.	«Фінансова стійкість страховика – це економічна категорія, яка характеризує здатність страхової компанії своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками, державою та іншими контрагентами» [14, с.53].
Павловська О.В. та Філімонова В.О	Набір заходів, спрямованих на забезпечення постійної рівноваги між витратами та зобов'язаннями страховика і наявними фінансовими запасами, котрі необхідні для їх покриття або виконання. Це забезпечує ефективний розвиток страхової компанії, незважаючи на зміни у зовнішньому та внутрішньому економічному середовищі [23, с. 24].

Отже, узагальнюючи наведені визначення поняття «фінансова стійкість страхових компаній», можна зрозуміти, що фінансова стійкість страхових компаній полягає у здатності страхової компанії своєчасно та повністю виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками, навіть при впливі

різноманітних внутрішніх та зовнішніх чинників.

Після проведеного аналізу можна виокремити три основних науково-методичних підходів до розгляду поняття «фінансова стійкість», «фінансова надійність» та «фінансова безпека».

За першим підходом поняття «фінансова стійкість» та «фінансова надійність» вважаються взаємозамінними і можуть бути використані на рівних умовах. Цей підхід підтримують дослідники, такі як В. Д. Бігдаш, Д. Бланд, Н. М. Внукова, О. Д. Вовчак, Ю. М. Дьячкова, С. С. Осадець, О. В. Марушко [20].

Другий підхід визначає «фінансову надійність» як більш вузьке поняття, порівняно з «фінансовою стійкістю», яка є більш широкою. І. С. Іванюк та Н. В. Ткаченко стверджують, що «фінансова надійність» є похідною від «фінансової стійкості». За їхньою думкою, для досягнення фінансової стійкості необхідною умовою є не лише платоспроможність страхової компанії, а й її фінансова надійність. Іншими словами, фінансово надійна компанія не обов'язково буде фінансово стійкою, але фінансово стійка завжди буде фінансово надійною [20].

Третій підхід розширює поняття фінансової стійкості, вважаючи «фінансову безпеку» обов'язковою умовою для стійкої діяльності страхової компанії. Згідно з О. І. Барановським та А. М. Єрмошенко, фінансова безпека є більш глибоким поняттям, необхідним для забезпечення стійкості компанії [20].

Часто в економічній літературі спостерігається тенденція використання термінів «платоспроможність» і «фінансова стійкість» як взаємозамінних або ж з досить уявною різницею. Однак варто розуміти, що вони не є абсолютно однаковими, особливо коли йдеться про страхові компанії.

«Платоспроможність» страхової компанії означає, що вона може вчасно розраховуватися за фінансовими зобов'язаннями перед страхувальниками, маючи достатні ресурси для цього.

З іншого боку, «фінансова стійкість» для страхової компанії означає, що вона може виконувати фінансові зобов'язання навіть за умов негативних подій або змін ринкової ситуації. Це означає здатність зберігати фінансову стійкість навіть під час випробувань.

Важливо відзначити, що «платоспроможність» вимірюється на більше на короткострокову перспективу і відображає забезпеченість компанії ресурсами для погашення поточних зобов'язань. Тоді як «фінансова стійкість» охоплює ширший часовий обсяг і відображає здатність управляти фінансами та виконувати зобов'язання в тривалому періоді.

Особливості фінансової стійкості страхових компаній проявляються у кількох ключових аспектах:

- передовий розвиток страхового ринку у фінансовій системі виступає як фактор, що сприяє підсиленню економічних відносин і сприяє забезпеченню соціальної стабільності у суспільстві;
- підвищення фінансової стійкості страхових компаній позитивно впливає на ринкову динаміку на рівні макроекономіки;
- діяльність страхових фірм має важливе значення для ринку інвестицій, оскільки вони є ключовим джерелом формування фінансового капіталу [13].

Варто також зазначити принципи фінансової стійкості, яких повинні дотримуватися страхові компанії. Тож при забезпеченні фінансової стійкості настільки важливо керуватися рядом таких основних принципів:

- 1) мобільності - здатність швидко реагувати на внутрішні та зовнішні фактори, які можуть призвести до нестабільності;
- 2) системності - визначення фінансової стійкості як цілісної системи взаємопов'язаних складових;
- 3) регульованості – робота страхових компаній під наглядом та регулюванням відповідних установ;
- 4) динамічності - дослідження зміни загроз та їх зв'язків у часі;
- 5) кількісного вимірювання - оцінка фінансового стану страхової компанії та прогнозування її діяльності та розвитку;
- 6) оптимальності - досягнення оптимального балансу між доходами від страхових операцій та рівнем ризику [20].

Фінансова стійкість страхової компанії залежить від різноманітних чинників, умовно їх можна поділити на дві категорії – зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори є результатом впливу зовнішнього середовища на страхову компанію і не залежать від її діяльності. Вони часто включають економічні, психологічні та екологічні аспекти. На відміну від цього, внутрішні фактори залежать від самої компанії і поділяються на фінансові та нефінансові. (рис. 1.1)

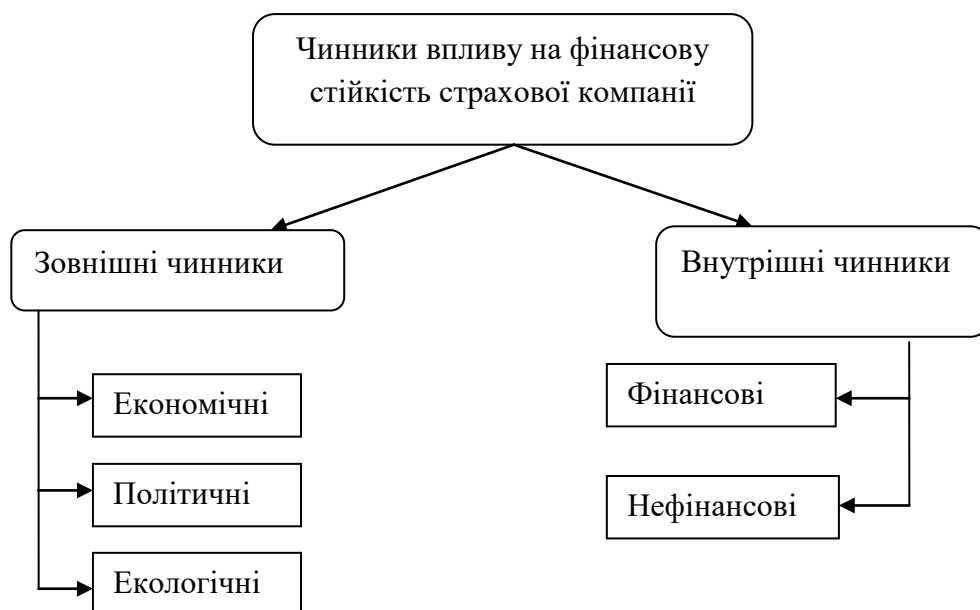

Рис. 1.1. Загальні чинники впливу на фінансову стійкість страхової компанії [19]

Надзвичайно важливе значення для фінансової стійкості страхових компаній мають економічні фактори, що переважають у силі впливу. Один з найважливіших серед них - інфляція, яка має безпосередній вплив на страхову стійкість декількома шляхами. Вона змінює розмір витрат на управління справами, примушуючи страхові компанії підвищувати вартість своїх послуг, що, у свою чергу, зменшує попит на них. Також інфляція призводить до зниження платоспроможного попиту та доходів потенційних клієнтів, що впливає на кількість клієнтів. Крім того, зміна вартості активів, резервів та статутного капіталу може загрожувати фінансовій стійкості страховика.

Іншим значущим фактором є стан ринку, який визначає загальний стан

економіки. Успішність страхової діяльності залежить від вміння страховика правильно оцінити ринкову кон'юнктуру, яка піддається впливу різних чинників, таких як екологічні проблеми, політична ситуація, рівень монополізації та інші.

Психологічні фактори впливають на страхову компанію через уявлення суспільства про неї та страхові послуги загалом. Це залежить від професіоналізму учасників страхових відносин, вподобань населення щодо захисту та накопичення, а також від наявності попереднього досвіду з фінансовим шахрайством на ринку.

Екологічні чинники також впливають на фінансове становище страховика, але змішано. З одного боку, через проблеми у сфері екології та низький рівень екологічної безпеки, лише великі страхові компанії можуть страхувати екологічні ризики, частково використовуючи перестраховання. З іншого боку, ці ризики створюють попит на відповідні страхові продукти як від юридичних, так і від фізичних осіб, що може позитивно вплинути на діяльність страховика.

Фінансові чинники впливу є все ж ключовими, особливо з огляду на розмір власного капіталу страховиків. Це особливо актуально на етапі початкового функціонування, коли страхова компанія ще не накопичила достатніх страхових резервів. У цьому контексті статутний капітал стає ключовим джерелом для виконання зобов'язань за укладеними договорами страхування.

Фінансова стійкість кожного страховика і, відповідно, всього страхового ринку, базується на наявності адекватних страхових резервів. Ці резерви повинні бути сформовані у достатньому обсязі, щоб забезпечити можливість страховика виконувати свої зобов'язання згідно укладених договорів страхування.

Щодо внутрішніх не фінансових чинників, варто виділити управлінські та загальні. До категорії управлінських чинників можна віднести маркетингову стратегію, управління персоналом та комунікаційну політику.

На українському страховому ринку діє неабияка кількість страхових компаній, і саме від успішної маркетингової політики залежить їхній рівень конкурентоспроможності. Управління персоналом є складним чинником, що впливає на фінансову стійкість страхового бізнесу через систему мотивації праці та програми підвищення кваліфікації робітників. Іншим важливим чинником є організаційна структура страхової компанії. Наявність філій у страховій компанії забезпечує кращу доступність для клієнтів та сприяє територіальному розподілу збитків, що покращує стабільність страхового портфеля. Додатково це дозволяє центральному офісу ефективніше контролювати фінансові потоки, оскільки ресурси, що надходять від філій, централізовано обертаються у головній компанії.

У висновку важливо відзначити, що фінансова стійкість страхових компаній є ключовим аспектом їх діяльності, оскільки вона визначає їхню здатність ефективно управляти фінансами та виконувати зобов'язання перед страхувальниками за різних умов. Різноманітність підходів до визначення фінансової стійкості, включаючи умовне розмежування з поняттям платоспроможності, а також акцент на фінансовій надійності та фінансовій безпеці, підкреслює складність цього поняття і його значення для фінансового забезпечення страхових компаній.

У додаток до цього, фінансова стійкість страхових компаній залежить від сукупності різноманітних факторів, що включають зовнішні та внутрішні умови. Важливою є здатність компанії адаптуватися до змінного середовища, враховуючи всі ці чинники, для забезпечення стабільної діяльності та уникнення ризиків банкрутства.

1.2. Методи оцінювання фінансової стійкості страхових компаній

Фінансова стійкість страхової компанії є критично важливою для забезпечення її надійності та довіри з боку клієнтів і партнерів. Вона гарантує,

що компанія здатна виконувати свої зобов'язання, виплачуючи страхові відшкодування навіть у разі значних збитків або економічних потрясінь. Високий рівень фінансової стійкості підвищує конкурентоспроможність страховика на ринку, сприяє залученню нових клієнтів і зміцнює репутацію. Крім того, стабільна фінансова основа дозволяє компанії інвестувати у розвиток нових продуктів та послуг, що забезпечує її зростання та адаптацію до змінних ринкових умов.

Необхідність оцінки фінансової стійкості страховика також полягає у вчасному виявленні потенційних ризиків і слабких місць у фінансовій структурі компанії. Це дозволяє розробляти та впроваджувати ефективні стратегії управління ризиками, підтримувати достатній рівень резервів та капіталу, а також забезпечувати відповідність нормативним вимогам. Регулярний моніторинг фінансового стану допомагає уникнути несподіваних фінансових труднощів та банкрутства, що є особливо важливим у сучасних умовах економічної нестабільності.

Головна мета кожної страхової компанії полягає у досягненні та підтримці міцного фінансового стану, що відображається через низку показників, які демонструють наявність, розподіл та використання капіталу.

Перед тим як оцінювати фінансову стійкість страховика, необхідно провести детальний аналіз його фінансового стану, що підтверджує його здатність фінансувати свою діяльність. Взаємозв'язок фінансового стану та стійкості є критично важливим для перспективного розвитку страхової компанії.

Існують багато різноманітних методик та підходів до оцінки фінансової стійкості страхових компаній, які відображають складність та багатогранність цього процесу. Ці підходи включають аналіз фінансових показників, оцінку ризиків, моделювання та інші методи. Кожен з них має свої переваги та обмеження, і вибір конкретного підходу залежить від умов діяльності страхової компанії, а також від вимог регуляторів та стратегічних цілей компанії.

До найбільш розповсюджених методів належить аналіз показників

фінансового стану страхової компанії, а саме показники ліквідності та платоспроможності, ділову активність, рентабельність та фінансову надійність [31]. Формули розрахунку даних показників наведені в додатку А.

Одним із головних показників аналізу фінансової стійкості страховика є рівень ліквідності.

Ліквідність страхової компанії визначається як здатність компанії задовольняти свої поточні фінансові зобов'язання з готівкових ресурсів та інших легко конвертованих у грошовий еквівалент активів. Це включає в себе готівку, ліквідні інвестиції та інші активи, які можна швидко продати без значних втрат вартості. Це важливий аспект фінансового здоров'я компанії, оскільки вона повинна мати достатню кількість грошових коштів для виплати страхових відшкодувань своїм клієнтам в разі настання страхових випадків [40]. Більш того, належний рівень ліквідності допомагає компанії вирішувати непередбачувані фінансові виклики та ризики, такі як економічні кризи або зміни на ринку, забезпечуючи їй здатність витримати труднощі та продовжувати свою діяльність без перерв.

Наукова та методична література розглядає ліквідність як складну систему категорій, яка охоплює різноманітні аспекти, такі як ліквідність активів, балансова ліквідність та ліквідність суб'єкта господарювання.

Ліквідність страхової компанії включає в себе кілька показників, серед яких загальна ліквідність, поточна ліквідність та абсолютна ліквідність (дод. А).

Ці показники ліквідності допомагають оцінити здатність страхової компанії виконати свої фінансові зобов'язання в різний період часу. Кожен з цих показників вказує на рівень готовності компанії до погашення своїх зобов'язань за рахунок доступних легко конвертованих активів. Це важливо для інвесторів, кредиторів та керівництва компанії для прийняття фінансових рішень.

Коефіцієнт загальної ліквідності оцінює здатність компанії виконати всі свої зобов'язання за допомогою всіх доступних легко конвертованих у грошовий еквівалент активів. Коефіцієнт поточної ліквідності вказує на

здатність компанії виконати свої поточні зобов'язання за допомогою найбільш легко конвертованих у грошовий еквівалент активів. А коефіцієнт абсолютної ліквідності визначає, наскільки компанія може задовольнити свої поточні зобов'язання без продажу будь-яких активів.

Наступний показник – платоспроможність страхової компанії. Платоспроможність страхової компанії є ключовим показником її фінансового стану. Аналіз платоспроможності страхової компанії дозволяє виявити можливі ризики неплатоспроможності та забезпечити планування фінансових ресурсів для покриття поточних зобов'язань. Серед показників платоспроможності виділяють наступні - коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власного капіталу та коефіцієнт фінансової незалежності (дод. А).

Коефіцієнт фінансової незалежності відображає, наскільки компанія може розраховувати на свої власні кошти у своїй діяльності. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами вказує на те, як велика частина поточних зобов'язань компанії може бути покрита за рахунок її власних оборотних коштів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на здатність компанії ефективно управляти своїм власним капіталом.

Ще одним показником фінансової стійкості страховика є його ділова активність. Цей показник відображає ефективність управління активами компанії та її здатність до генерації прибутку. Успішна ділова активність вказує на те, що страхова компанія ефективно використовує свої ресурси для отримання прибутку і здатна адаптуватися до змін у ринкових умовах.

Ділова активність страховика відображається через такі показники, як коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності власних засобів та коефіцієнт оборотності дебіторської (кредиторської) заборгованості (дод. А). Кожен з цих показників відображає швидкість та ефективність використання активів та ресурсів компанією в рамках її бізнес-операцій і може вказувати на рівень її ділової активності.

Показники оборотності є важливими індикаторами ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії. Коефіцієнт оборотності активів свідчить про ефективність використання активів компанії, показуючи, наскільки результативно компанія використовує свої активи для генерації доходів. Він відображає кількість продуктів чи послуг, які було продано на кожну гривню використаних активів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу оцінює, наскільки ефективно компанія використовує свій власний капітал для створення доходів. Він дає уявлення про те, як добре компанія використовує інвестиції власників для збільшення своїх доходів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості вказує на частоту, з якою компанія отримує платежі від своїх дебіторів протягом року. Це показує, наскільки швидко компанія збирає свої дебіторські борги і наскільки ефективно управляє своїми кредитними ризиками.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує, як часто компанія розраховується зі своїми кредиторами протягом року. Це дає уявлення про ефективність управління борговими зобов'язаннями та взаємовідносинами з постачальниками.

А також одним з важливих показників фінансової стійкості страхової компанії – рентабельність.

По-перше, вона вказує на ефективність ведення бізнесу і здатність компанії забезпечувати прибуток з вкладених коштів. Це важливо для привернення нових клієнтів та збереження існуючих, а також для забезпечення довіри інвесторів і стабільності фінансового стану компанії.

По-друге, рентабельність дозволяє страховикам розвивати свою діяльність, інвестувати у покращення сервісу, розширення продуктової лінійки та забезпечення фінансової стійкості для покриття непередбачуваних витрат та збереження конкурентоспроможності на ринку. Таким чином, рентабельність стає необхідним фактором для забезпечення успішності та стабільності діяльності страхової компанії.

Рентабельність відображається через розрахунок таких показників:

рентабельність страхової послуги, рентабельність продаж, рентабельність активів та рентабельність власного капіталу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Показники рентабельності страхової компанії

Показник	Метод розрахунку	Нормативне значення
рентабельність страхової послуги	(Відношення фактичного прибутку до витрат страхової компанії)*100%	5% - 15%, ↑ +
рентабельність продаж	(Відношення чистого прибутку до страхових платежів) *100%	5% - 25%, ↑ +
рентабельність активів	(Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів) *100%	↑ +
рентабельність власного капіталу	(Відношення чистого прибутку до власного капіталу) *100%	↑ +

Рентабельність страхової послуги відображає відношення фактичного прибутку до витрат страхової компанії, вказуючи на ефективність надання страхових послуг. Вона демонструє, наскільки прибутковими є страхові послуги порівняно з їх вартістю. Рентабельність продажів показує, яка частина чистого прибутку припадає на кожну гривню страхових платежів, що дає уявлення про прибутковість продажів страхових полісів. Вона визначається як відношення чистого прибутку до страхових платежів і відображає ефективність компанії в генеруванні прибутку з отриманих страхових платежів.

Рентабельність активів демонструє, яка сума чистого прибутку припадає на кожну гривню активів компанії. Цей показник оцінює ефективність використання активів для створення прибутку, визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів. Рентабельність власного капіталу вказує на ефективність використання власного капіталу компанією. Вона обчислюється як відношення чистого прибутку до власного капіталу, виражене у відсотках, і показує, наскільки ефективно компанія використовує інвестиції власників для створення прибутку.

Окрім згаданих показників, існують також інші методи оцінки фінансової стійкості страхової компанії, запропоновані різними авторами.

Так, наприклад, автори І. Аберніхіна та І. Сокиринська, проаналізувавши всі можливі методи та додаючи власні, узагальнили показники в свою авторську таблицю (дод. Б). На думку авторів, такий підхід дозволяє більш комплексно оцінити фінансовий стан та ефективність управління ресурсами страхової компанії [3].

Показник ліквідності активів відображає здатність компанії виконувати зобов'язання за рахунок високоліквідних активів, тоді як показник поточної ліквідності визначає здатність компанії покривати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Зворотний показник платоспроможності вказує на відношення довгострокових та поточних зобов'язань до капіталу компанії, що відображає ризик неплатоспроможності. Додатково, коефіцієнт боргового навантаження оцінює частку зобов'язань у загальних активах компанії, вказуючи на фінансове навантаження боргів.

Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу демонструє, наскільки компанія забезпечена власними коштами для виконання страхових зобов'язань, тоді як коефіцієнт достатності страхових резервів оцінює адекватність страхових резервів відносно отриманих премій. Показник покриття зобов'язань за страховими виплатами вказує на здатність компанії покривати страхові виплати за рахунок резервів та капіталу, забезпечуючи фінансову стабільність.

Наступний показник обсягів страхування оцінює частку страхових виплат відносно чистих зароблених премій, відображаючи ефективність андеррайтингу. Показник дебіторської заборгованості визначає частку дебіторської заборгованості відносно капіталу компанії, вказуючи на ризики неплатежів, що впливають на фінансовий стан компанії. Нарешті, показник незалежності від перестраховування оцінює частку чистих премій у валових преміях, відображаючи залежність компанії від перестраховування та її здатність самостійно нести ризики.

Варто також зазначити результати дослідження показників оцінки фінансової стійкості науковці Олійник В.М. та Кравченко В.О. [20].

Олійник В.М. пропонує комплексну систему показників, яка включає коефіцієнти ділової активності, автономії, власного утримання в преміях, рентабельності продаж, поточної ліквідності, оборотності кредиторської заборгованості, збитковості, боргового навантаження та достатності страхових резервів. Ці показники дозволяють всебічно оцінити ефективність використання ресурсів, фінансову структуру, здатність компанії покривати ризики та виконувати короткострокові зобов'язання.

Кравченко В.О. виділяє ключові показники фінансової стійкості, такі як коефіцієнт страхового покриття, фінансової спроможності та ліквідності страхових резервів. Вони визначають частку застрахованих ризиків, здатність виконувати фінансові зобов'язання та швидкість перетворення резервів у грошові кошти.

Кожен автор включив ряд показників, які відображають різні аспекти фінансової діяльності страхових компаній, від рентабельності продаж до ліквідності страхових резервів. Така систематизація дозволяє вивчити різні аспекти фінансового стану страховиків з точки зору різних дослідників.

Для повного розуміння оцінки фінансової стійкості страхових компаній в Україні важливо враховувати історичний контекст регулювання галузі. Незважаючи на те, що Закон «Про страхування» 1996 року вже не чинний, його положення довгий час визначали правила гри для страхових компаній. Більшість страхових компаній дотримувались норм цього закону, що значно вплинуло на їх фінансову стійкість та операційну діяльність. Показники цього законодавства відігравали важливу роль у формуванні стратегій управління ризиками та забезпеченні фінансової стабільності страхових компаній на ринку.

Один із ключових показників — статутний фонд, який визначається статутним капіталом компанії та з нормативом у розмірі 1 мільйон євро. Важливим є також показник страхових резервів, що відображає суму накопичених страхових. Інший показник — фактичний запас платоспроможності, розраховується як різниця між балансом, необоротними

активами та зобов'язаннями компанії, що дозволяє оцінити реальну фінансову здатність компанії виконувати свої зобов'язання.

Для більш детальної оцінки використовувалися коефіцієнти, які відображають співвідношення різних фінансових показників. Наприклад, показник відношення чистих страхових резервів до капіталу має норматив від 0 до 50%, що дозволяє визначити, наскільки ефективно компанія управляє своїми резервами. Коефіцієнт автономії, який має бути більше 50%, показує частку власного капіталу в загальному балансі компанії, що свідчить про її фінансову незалежність. Коефіцієнт забезпечення власним капіталом, з нормативним значенням понад 10%, вказує на здатність компанії фінансувати свої оборотні активи власними коштами, що є важливим показником її фінансової стійкості та здатності ефективно оперувати на ринку.

З прийняттям нового Закону про страхування у 2024 році, з'явилися оновлені вимоги, що відображають сучасні економічні умови та ризики [2].

Розглянуті в розділі показники не лише дають уявлення про фінансову стійкість страховика, а й допомагають оцінити його здатність до виконання фінансових зобов'язань, забезпечуючи необхідну ліквідність та прибутковість діяльності.

Отже, оцінка фінансової стійкості страхової компанії полягає в тому, що вона вимагає аналізу широкого спектру факторів та показників. Під час проведення такої оцінки необхідно дослідити фінансові звіти компанії, включаючи баланс, звіт про прибутки, звіт про грошовий потік та ніші. Також важливо врахувати структуру активів та пасивів, ліквідність активів, рентабельність, показники ефективності та ризику.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ СК «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА ГРУПА»

2.1. Дослідження діяльності ПАТ СК «УСГ» на страховому ринку

Важливим учасником українського страхового ринку, відомим своєю надійністю та високими стандартами якості страхових послуг, є ПАТ СК «УСГ». Компанія вирізняється серед конкурентів завдяки інноваційними підходами до надання страхових послуг і професіоналізму, що дозволяє їй входити до числа десяти кращих страхових компаній України за ключовими фінансовими показниками. Страхова компанія «УСГ» демонструє постійне зростання і розвиток, забезпечуючи своїм клієнтам широкий спектр страхових продуктів і високий рівень обслуговування [22].

Заснована як страхова компанія «Напарс», СК «УСГ» почала свій шлях 24 квітня 2000 року. За роки свого існування компанія здобула імідж надійного та постійного партнера, який завжди виконує свої зобов'язання перед клієнтами. Стратегічне управління та впровадження сучасних технологій дозволяють компанії ефективно відповідати на виклики ринку, забезпечуючи стабільність і фінансову стійкість. Високі стандарти корпоративного управління та прозорість діяльності сприяють зміцненню довіри клієнтів та партнерів, роблячи страховика важливим гравцем на українському страховому ринку [22].

Страхова компанія є частиною відомої страхової групи Vienna Insurance Group, визнаної в Австрії та в багатьох країнах Європи як найкращої по якості наданих страхових послуг. Ця подія у 2008 році відкрила нові можливості для розвитку та підвищення конкурентоспроможності, а також дала доступ до передових стандартів, міжнародного досвіду, що виявилось ключовим для посилення позицій компанії на ринку.

Компанія має значну кількість ліцензій - цілих 30, які охоплюють

різноманітні види обов'язкового та добровільного страхування. Це свідчить про те, що компанія дотримується високих стандартів регулятивної визначеності та відповідає всім вимогам страхового законодавства. За рахунок отриманих ліцензій, СК «УСГ» може здійснювати діяльність у широкому спектрі страхових галузей, включаючи не лише обов'язкове страхування, як от автокаско чи медичне страхування, а й добровільні види, такі як страхування майна чи відповідальності. Це дозволяє компанії пропонувати зручні та ефективні страхові рішення, які відповідають потребам клієнтів і охоплюють майже всі аспекти їхнього життя [22].

Страхова компанія є приватним акціонерним товариством (ПАТ), що означає, що вона має акціонерний капітал, який розділений на акції, а акціонери володіють певними частками цього капіталу. Акціонери мають право на отримання частини прибутку компанії, а також брати участь у прийнятті рішень на загальних зборах.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕйТіБіАйЕйч» (ATVIN GmbH) володіє найбільшою часткою статутного капіталу у розмірі майже 93%, тоді як інші 7% належать Акціонерному товариству «ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» (Vienna Insurance Group).

Згідно з вимогами Податкового кодексу України, компанія зобов'язана сплачувати податок на прибуток за ставкою 18%. Однак, податок на дохід застосовується за різними ставками в залежності від виду страхових послуг, які вона надає. Зокрема, за договорами співстрахування від об'єкта оподаткування застосовується податкова ставка у розмірі 3%. У випадку договорів з довгострокового страхування життя, добровільного медичного страхування та страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення, включаючи страхування додаткової пенсії, застосовується ставка податку на дохід розміром 0% [1]. Ці податкові особливості впливають на фінансове планування та стратегію розвитку компанії, дозволяючи їй оптимізувати свою діяльність з урахуванням податкових обов'язків.

Команда компанії складається з 450 талановитих та кваліфікованих

спеціалістів у своїй галузі. Її спланована команда відрізняється великим досвідом та присвяченістю спільній меті - забезпечити надійне та високоякісне страхове обслуговування для всіх клієнтів.

Активи страхової компанії «УСГ» є основними ресурсами, які керівництво компанії контролює та використовує для забезпечення її функціонування та виконання страхових зобов'язань перед страхувальниками. Пасивні операції страхової компанії «УСГ» відіграють ключову роль у її фінансовій діяльності, що визначає її стійкість та ефективність.

Проаналізуємо основні показники активу і пасиву балансу страхової компанії за досліджувані роки в додатку В [22].

В структурі активів балансу протягом трьох років спостерігалися деякі зміни. У 2020 році необоротні активи компанії становили 728 295 тис. грн., а в 2022 році зросли до 1 004 153 тис. грн., що є приростом на 275 858 тис. грн., тобто майже на 38%. Інші фінансові інвестиції за цей період збільшилися на 22 362 тис. грн. (41,5%), досягнувши 76 263 тис. грн. у 2022 році. Залишок коштів у централізованих страхових резервах зріс на 89 067 тис. грн. (17,7%), склавши 592 337 тис. грн. у 2022 році. Незважаючи на загальне зростання необоротних активів, оборотні активи зазнали значного скорочення - з 4 027 042 тис. грн. у 2020 році до 2 427 300 тис. грн. у 2022 році, що є зменшенням на майже 40%.

Гроші та їх еквіваленти значно зросли за цей період, з 526 805 тис. грн. у 2020 році до 1 465 481 тис. грн. у 2022 році, що є приростом на 178%. Проте частка перестраховика у страхових резервах скоротилася на 2 589 652 тис. грн. (83,8%), знизившись з 3 089 651 тис. грн. у 2020 році до 499 999 тис. грн. у 2022 році. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття збільшилися з 554 тис. грн. у 2020 році до 6 312 тис. грн. у 2022 році.

У пасивах компанії власний капітал зріс на 32 598 тис. грн. (5,3%), досягнувши 643 797 тис. грн. у 2022 році, тоді як зареєстрований капітал та додатковий капітал залишалися стабільними. Резервний капітал збільшився на 13 567 тис. грн. (14,6%), склавши 106 526 тис. грн. у 2022 році, а нерозподілений прибуток зріс на 49 422 тис. грн. (38,8%), досягнувши 176 671

тис. грн. Водночас, страхові резерви знизилися на 1 828 158 тис. грн. (46%), зменшившись з 3 968 568 тис. грн. у 2020 році до 2 140 410 тис. грн. у 2022 році. Поточні зобов'язання зросли з 176 124 тис. грн. у 2020 році до 653 558 тис. грн. у 2022 році, що є приростом на 271%. Ці зміни відображають різні тенденції у фінансовій стратегії та діяльності компанії.

Власний капітал страхової компанії «УСГ» є однією з важливих складових її пасиву. Це сума коштів, яка належить страховій компанії і не є зобов'язанням перед третіми особами. Власний капітал включає різні складові, такі як статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток [22]. Рисунок 2.1 ілюструє динаміку зміни власного капіталу страхової компанії «УСГ» протягом періоду 2020 – 2022 років.

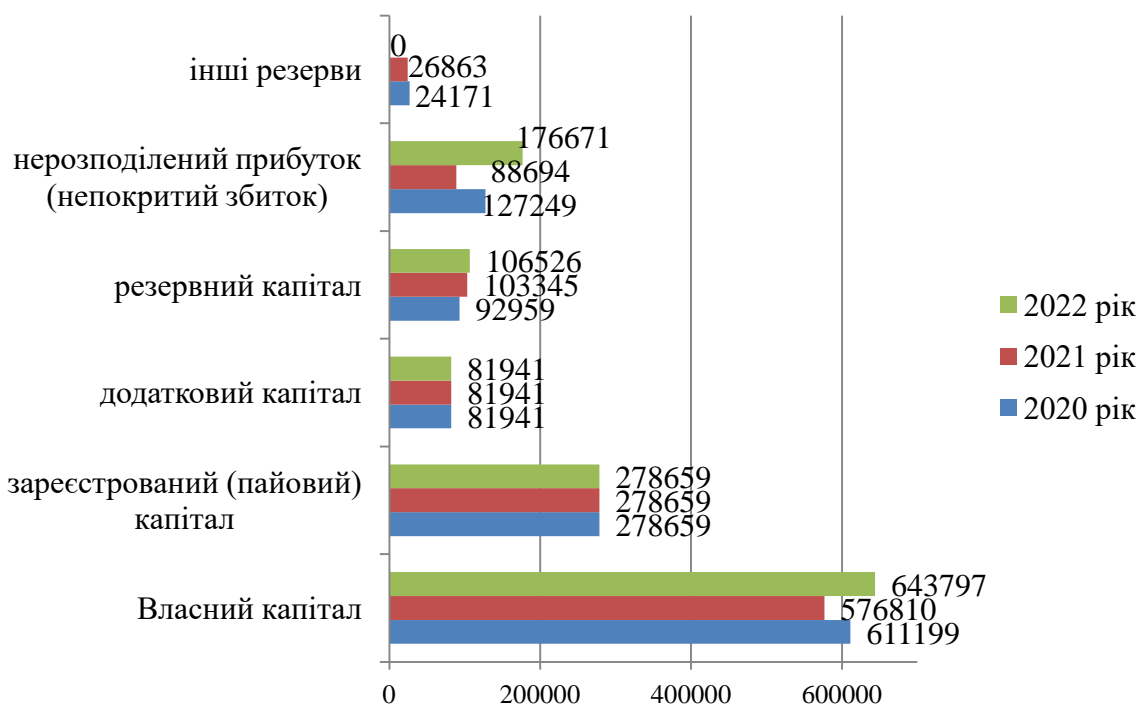

Рис. 2.1. Динаміка власного капіталу СК «УСГ» за 2020 – 2022 рр., тис. грн.

Загалом, можна відзначити позитивний тренд, оскільки власний капітал компанії зростав протягом цього часу. Це говорить про те, що компанія ефективно розвивалася і зміцнювала свою фінансову позицію, незважаючи на виклики, такі як ринкові коливання, зміни в законодавстві та повномасштабне

вторгнення. Підвищення власного капіталу свідчить про успішне управління ресурсами, правильну стратегію розвитку та здатність компанії адаптуватися до ризикового середовища.

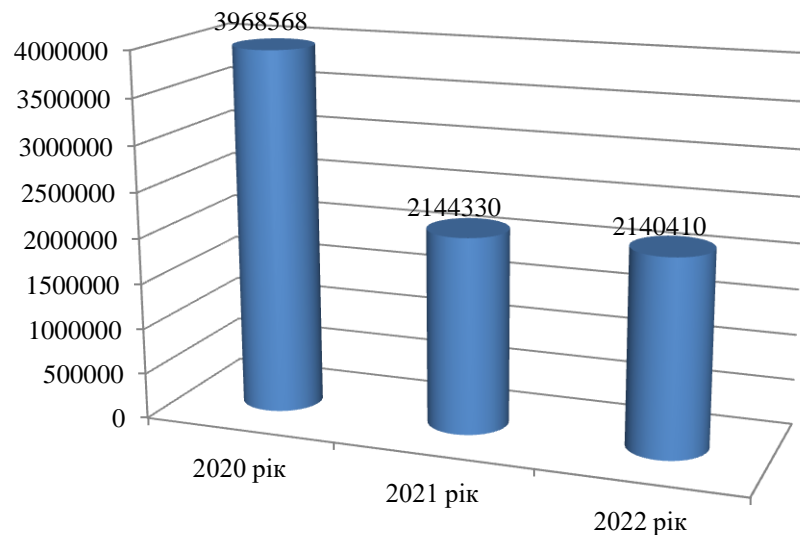

Рис. 2.2. Динаміка довгострокових зобов'язань та забезпечень СК «УСГ» за 2020 – 2022 рр., тис. грн. [22]

На рис. 2.2. бачимо чітку динаміку зміни довгострокових зобов'язань та забезпечень страхової компанії «УСГ» за період з 2020 по 2022 роки, можна виділити кілька важливих аспектів. У 2020 році довгострокові зобов'язання і забезпечення компанії склали 3 968 568 тис. грн. Це був найвищий показник за розглянутий період, що свідчить про значні страхові резерви, які компанія мала на той момент для покриття своїх майбутніх зобов'язань перед клієнтами. Проте у 2021 році відбулося суттєве зниження цього показника до 2 144 330 тис. грн., що становить зменшення на 46%. Це різке скорочення може бути пов'язане з виплатами за страховими випадками, змінами у страховій політиці компанії, або з іншими факторами, які вплинули на зменшення обсягу довгострокових зобов'язань.

У 2022 році довгострокові зобов'язання і забезпечення залишилися майже на тому ж рівні, що й у 2021 році, склавши 2 140 410 тис. грн. Це свідчить про

стабілізацію цього показника після значного скорочення у попередньому році.

Наступним проаналізуємо доходи та витрати страхової компанії за 2020-2022 роки.

Почнемо з аналізу доходів (табл. 2.1), а саме підписаних премій у валовій сумі, у 2020 році цей показник становив 1 913 206 тис. грн., а в 2022 році досягнув 3 167 510 тис. грн. Абсолютний приріст з 2020 по 2022 рік склав 1 254 304 тис. грн., що відповідає відносному приросту у майже 66%. Це свідчить про значне збільшення обсягу підписаних страхових премій, що може бути пов'язане із розширенням клієнтської бази або зростанням попиту на страхові послуги.

Інші фінансові доходи у 2020 році становили 165 169 тис. грн. У 2021 році вони значно знизилися до 82 706 тис. грн., але у 2022 році зросли до 274 317 тис. грн. Абсолютний приріст за цей період склав 109 148 тис. грн., а відносний приріст становив 66%. Це свідчить про коливання в обсягах інших фінансових доходів, але загалом, у 2022 році цей показник суттєво ріс порівняно з попередніми роками.

Інші доходи мали різну динаміку. У 2020 році цей показник становив 25 083 тис. грн., але у 2021 році він знизився до 4 301 тис. грн., а в 2022 році зріс до 13 049 тис. грн. Загалом, за період з 2020 по 2022 рік, абсолютний приріст становив - 12,034 тис. грн., а відносний приріст - 48%. Це свідчить про нестабільність у цій категорії доходів.

Загальний дохід компанії «УСГ» у 2020 році становив 6 706 859 тис. грн. У 2021 році він знизився до 4 818 380 тис. грн., а в 2022 році зменшився ще більше до 4 487 386 тис. грн. Абсолютний приріст за цей період становив -2 219 473 тис. грн., що відповідає відносному зниженню на 33%. Це свідчить про загальне зменшення доходів компанії, що може бути пов'язано з різними факторами, включаючи економічні умови, ринкову конкуренцію або зміни в регуляторній політиці.

Таким чином, аналіз доходів страхової компанії «УСГ» за період з 2020 по 2022 роки показує значне зростання підписаних премій та інших фінансових

доходів, але водночас і суттєве зменшення загального доходу компанії, що вказує на необхідність більш детального вивчення факторів, які вплинули на ці зміни.

Таблиця 2.1

Динаміка доходів «СК «УСГ» за 2020-2022 рр.

тис. грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст, 2022 рік/2020 рік	Відносний приріст, % 2022 рік/2020 рік
Премії підписані, валова сума	1 913 206	2 347 065	3 167 510	1 254 304	65,6
Інші фінансові доходи	165 169	82 706	274 317	109 148	66,1
Інші доходи	25 083	4 301	13 049	-12 034	-48,0
Всього доходів	6 706 859	4 818 380	4 487 386	-2 219 473	-33,1

Аналіз динаміки витрат в таблиці 2.2 показує нам, що чисті понесені збитки за страховими виплатами зазнали незначних змін протягом цього періоду. У 2020 році цей показник становив 601 319 тис. грн. У 2021 році він збільшився до 653 961 тис. грн., але в 2022 році знизився до 596 813 тис. грн. Абсолютний приріст за цей період становив -4 506 тис. грн., тобто на майже 1%. Це свідчить про стабільність у витратах на страхові виплати, незважаючи на незначні коливання.

Фінансові витрати мали значну зміну. У 2020 році цей показник становив 7 282 тис. грн., але у 2021 та 2022 роках він був відсутній. Абсолютний приріст становив -7 282 тис. грн., що вказує на зниження фінансових витрат до нуля в останні два роки. Це може свідчити про зниження боргового навантаження або оптимізацію фінансових витрат компанії.

Витрати з податку на прибуток у 2020 році становили 95 819 тис. грн. У 2021 році вони зменшилися до 70 884 тис. грн., але у 2022 році знову зросли до 95 304 тис. грн. Абсолютний приріст за цей період склав -515 тис. грн., що

відповідає відносному зниженню на 0,5%. Це свідчить про стабільність у витратах на податок на прибуток з незначними коливаннями.

Загальні витрати компанії «УСГ» зазнали значного зростання за аналізований період. У 2020 році загальні витрати становили 1 519 076 тис. грн. У 2021 році вони збільшилися до 1 665 517 тис. грн., а в 2022 році зросли до 2 091 625 тис. грн. Абсолютний приріст за цей період становив 572 549 тис. грн., що відповідає відносному зростанню на майже 38%. Це свідчить про загальне зростання витрат компанії, що може бути пов'язане з різними факторами, такими як інфляція, збільшення операційних витрат або розширення діяльності.

Отже, аналіз динаміки витрат страхової компанії «УСГ» за 2020-2022 роки показує стабільність у витратах на страхові виплати та податок на прибуток, зниження фінансових витрат до нуля та загальне зростання витрат компанії, що вказує на необхідність оптимізації витрат та ефективного управління ресурсами.

Таблиця 2.2

Динаміка витрат «СК «УСГ» за 2020-2022 рр.

тис. грн.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст, 2022 рік/2020 рік	Відносний приріст, % 2022 рік/2020 рік
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	601 319	653 961	596 813	-4 506	-0,7
Фінансові витрати	7 282	0	0	-7 282	0
Витрати з податку на прибуток	95 819	70 884	95 304	-515	-0,5
Всього витрат	1 519 076	1 665 517	2 091 625	572 549	37,7

На рис. 2.3 можна спостерігати співвідношення доходів до витрат компанії за досліджувані роки.

Аналізуючи порівняння доходів і витрат можна зробити кілька важливих

висновків. У 2020 році доходи значно перевищували витрати: доходи становили 6 706 859 тис. грн., тоді як витрати були на рівні 1 519 076 тис. грн., що свідчить про суттєвий прибуток. Однак, у 2021 році, хоча доходи знизилися до 4 818 380 тис. грн., витрати продовжували зростати до 1 665 517 тис. грн., що все ще залишало компанію в прибутковій зоні. У 2022 році тенденція продовжилася, доходи знову знизилися до 4 487 386 тис. грн., а витрати зросли до 2 091 625 тис. грн. Загалом, зменшення доходів і зростання витрат можуть вказувати на необхідність перегляду фінансової стратегії для забезпечення стабільного розвитку компанії в майбутньому.

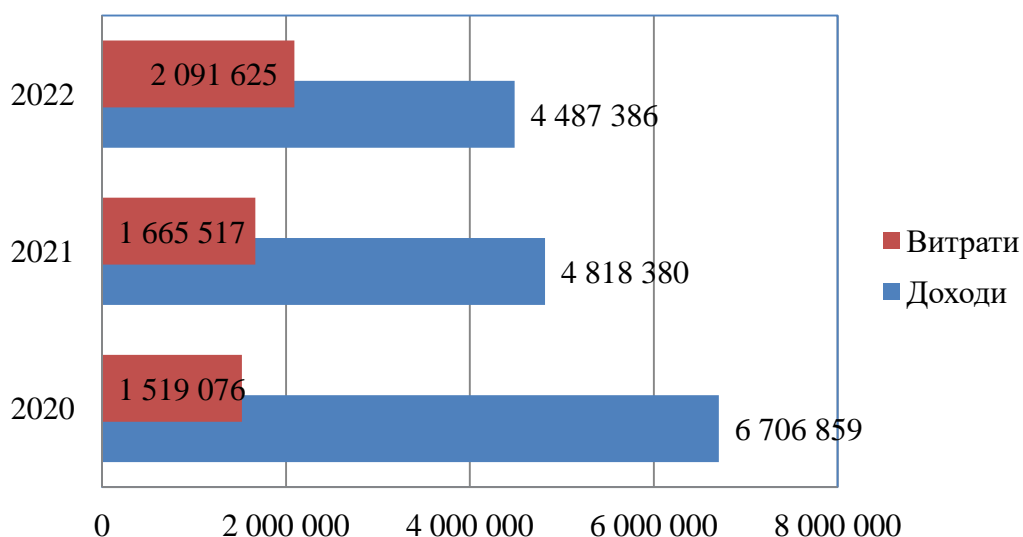

Рис. 2.3. Співвідношення доходів до витрат СК «УСГ» за 2020 – 2022 рр., тис. грн. [22]

Також важливим є аналіз чистого прибутку страхової компанії «УСГ» за 2020-2022 роки (рис. 2.4). У 2020 році компанія зафіксувала чистий прибуток у розмірі 65 404 тис. грн. Це було досить високим показником, що свідчило про успішну діяльність компанії в той рік. У 2021 році чистий прибуток знизився до 21 205 тис. грн, що відображає суттєве зменшення прибутковості компанії. Цей спад може бути спричинений різними факторами, такими як збільшення витрат, зменшення доходів або інші економічні виклики. Проте у 2022 році компанія змогла значно покращити свою фінансову ситуацію, збільшивши чистий

прибуток до 85 011 тис. грн. Це показує, що компанія успішно пододала попередні труднощі та змогла відновити та покращити свою прибутковість.

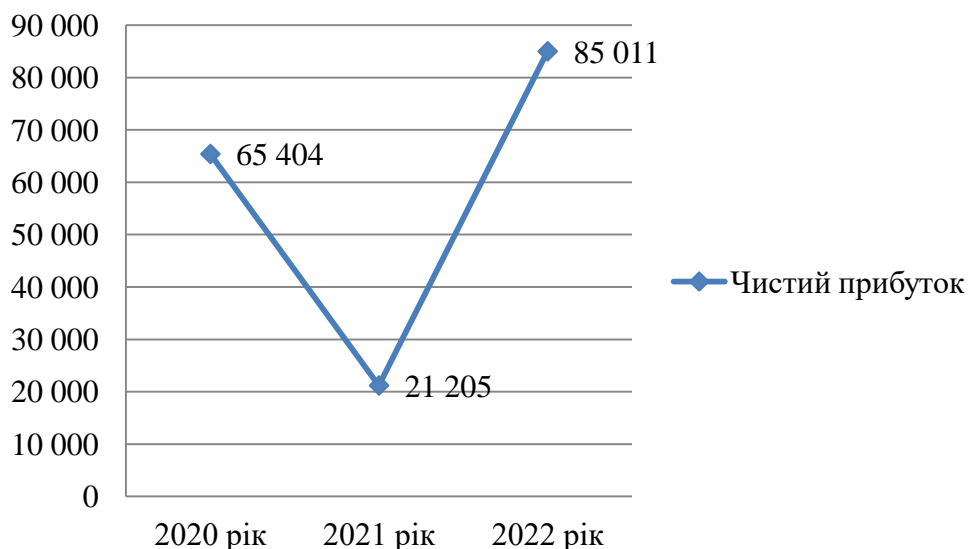

Рис. 2.4 Динаміка чистого прибутку СК «УСГ» за 2020 – 2022 рр., тис. грн. [22]

Загалом фінансовий стан ПАТ «СК «УСГ» показує позитивну динаміку. Протягом 2020-2022 років відбулося періодичне збільшення доходів компанії, що вказує на позитивну тенденцію її розвитку. Структура витрат також показує зростання фінансових зусиль, що може свідчити про розширення діяльності або покращення якості сервісу. Хоча чистий прибуток зазнав певних коливань, він залишається на прийнятному рівні. Зростання чистого прибутку у 2022 році свідчить про підвищення фінансової ефективності компанії.

Зважаючи на те, що страхова компанія поки не надала повну інформацію за увесь 2023 рік, ми проведемо аналіз за період до вересня 2023 року, користуючись даними, доступними за перші 9 місяців цього року, порівнявши їх до минулого 2022 року [22].

За 9 місяців 2023 році валова сума підписаних премій склала 2 242 893 тис. грн., що на 924 617 тис. грн. менше, ніж у 2022 році. Це може бути наслідком змін в стратегії маркетингу, конкурентної боротьби на ринку або

зміни в продуктивній лінійці компанії. Можливо, компанія вибрала стратегію збереження рентабельності за рахунок обмеження обсягів підписаних ризиків.

Чисті понесені збитки за страховими виплатами склали 713 751 тис. грн., що на 116 938 тис. грн. більше, ніж у 2022 році. Це може свідчити про зростання витрат на вирішення страхових випадків або про збільшення частоти або серйозності збитків, компанія більш активно виконувала свої зобов'язання перед страхувальниками [22].

Щодо аналізу чистого прибутку - у 2022 році компанія досягла значного успіху, отримавши чистий прибуток у розмірі 85 011 тис. грн. Це свідчить про ефективну стратегію управління ризиками, успішний портфель страхових продуктів та ефективне керівництво. Проте, у 2023 році ситуація суттєво змінилася, оскільки компанія відобразила чистий збиток у розмірі 66 083 тис. грн. за перші 9 місяців року. Це свідчить про збільшення витрат або зменшення доходів компанії в порівнянні з попереднім періодом. Така зміна страхової компанії з чистого прибутку у 2022 році до чистого збитку за перші 9 місяців 2023 року свідчить про важливі труднощі, з якими стикається компанія. Можливі причини можуть включати збільшення страхових виплат, погіршення ринкових умов, зміни в регулятивному середовищі або недостатньо ефективні стратегії управління ризиками.

Загалом, важливо, щоб страхова компанія активно реагувала на зміни в ринкових умовах та ефективно адаптувалася до нових викликів. Це вимагає від неї ефективного фінансового планування, управління ризиками та розвитку стратегій, спрямованих на забезпечення стабільності та успішності у майбутньому.

2.2. Аналіз показників фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ»

Фінансова стійкість є ключовим індикатором успішної діяльності компанії, важливим для ухвалення рішень потенційними страхувальниками

щодо вибору надійного страховика. Також цей показник перебуває під пильним контролем регуляторів. Оцінка фінансової стійкості страхової компанії має бути максимально об'єктивною та порівнюваною, оскільки це важливо для всіх зацікавлених сторін. Однак, у сучасній науці та практиці відсутній єдиний підхід до визначення системи показників фінансової стійкості страхових компаній. Існуючі методи часто мають значні недоліки у практичному застосуванні.

Зважаючи на важливість фінансової стійкості, для початку розглянемо основні показники, що характеризують цей аспект. Потрібно звернути увагу на такі ключові показники, як ліквідність, платоспроможність, рентабельність та забезпеченість капіталом. Кожен з цих показників відображає різні аспекти фінансового здоров'я підприємства і вимагає окремого аналізу та управління.

Розглянемо основні показники фінансової стійкості, щоб виявити можливі проблеми і недоліки. Проведемо детальний аналіз фінансового стану страхової компанії, розрахувавши для цього показники включаючи рентабельність, ліквідність та платоспроможність та ділову активність [31].

Оцінку ліквідності проводять за допомогою показників загальної, поточної та абсолютної ліквідності, розрахунок яких наведений в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості страхової компанії ПАТ СК «УСГ» за 2020-2022 рр.

Ліквідність				
Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Норматив
1	2	3	4	5
Коефіцієнт загальної ліквідності	5,29	2,8	2,91	1-2, ↑ +
Коефіцієнт поточної ліквідності	5,28	2,77	2,9	1-2, ↑ +
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	5,02	2,55	2,76	0,2 – 0,3, ↑ +
Платоспроможність				
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	21,86	6,78	2,71	>0,1, ↑ +

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	6,3	2,62	2,76	↑ +
Коефіцієнт фінансової незалежності	12,85	19,59	18,73	20% - 40%
Ділової активності				
Коефіцієнт оборотності активів	0,4	0,39	0,6	1-2, ↑ +
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,33	2,52	3,14	↑ +
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	18,27	24,04	18,06	↑ +
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	40,13	37,79	47,57	↑ +

Згідно даних таблиці 2.3, показники ліквідності перевищували нормативне значення протягом досліджуваного періоду. Коефіцієнт загальної ліквідності знижується з 5,29 у 2020 році до 2,91 у 2022 році. Хоча значення залишаються в межах 1-2, що зазвичай вважається нормою, зменшення може вказувати на погіршення ліквідності компанії протягом часу. Коефіцієнт поточної ліквідності також показує зниження з 5,28 у 2020 році до 2,90 у 2022 році. Аналогічно, хоча значення залишаються в межах 1-2, зменшення може вказувати на проблеми зі здатністю компанії виплачувати поточні зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності також показує зменшення з 5,02 у 2020 році до 2,76 у 2022 році. Знову ж таки, значення залишаються в межах рекомендованого діапазону, але зменшення може вказувати на зменшення здатності компанії виплачувати свої поточні зобов'язання без продажу запасів.

Наступний показник необхідний для розрахунку – показник платоспроможності. Проводиться за допомогою коефіцієнтів забезпеченості власними оборотними коштами, маневреності власного оборотного капіталу, а також фінансової незалежності (табл. 2.3).

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами різко знижується з 21,86 у 2020 році до 2,71 у 2022 році. Це значення вище за мінімально прийнятне значення ($> 0,1$), але його стрімке зменшення може

свідчити про проблеми зі спроможністю компанії виплачувати поточні зобов'язання за допомогою власних оборотних коштів. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу також зменшується з 6,30 у 2020 році до 2,76 у 2022 році. Хоча це значення все ще вище за попереднє ($> 0,1$), стрімке зменшення може вказувати на складнощі з управлінням оборотним капіталом компанії. Коефіцієнт фінансової незалежності показує деяке збільшення з 12,85 у 2020 році до 18,73 у 2022 році. Хоча це значення залишається в межах рекомендованого діапазону, незначне збільшення може свідчити про зміну в структурі фінансування компанії.

Ще одним з показників оцінки фінансової стійкості – ділова активність. Визначається за допомогою таких показників: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (табл. 2.3).

Коефіцієнт оборотності активів зростає з 0,40 у 2020 році до 0,60 у 2022 році, що може свідчити про покращення ефективності використання активів компанії. Значення залишається в межах рекомендованого діапазону (1-2). Коефіцієнт оборотності власного капіталу також зростає з 2,33 у 2020 році до 3,14 у 2022 році. Це також може свідчити про покращення ефективності використання власного капіталу компанією. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує деяке коливання протягом трьох років, але загалом залишається на високому рівні. Це може бути ознакою ефективного керування відрахуваннями. І коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості також демонструє деяке коливання, але залишається на відносно високому рівні. Це може свідчити про ефективне управління зобов'язаннями компанії.

А також важливо проаналізувати показники рентабельності, для визначення прибутковості та ефективності використання ресурсів компанії (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Оцінка показників рентабельності ПАТ СК «УСГ» за 2020-2022 рр..

Рентабельність, %				
Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Норматив
рентабельність страхової послуги	4,31	1,27	4,06	↑ +
рентабельність продаж	3,42	0,90	2,68	↑ +
рентабельність активів	1,96	0,55	2,66	↑ +
рентабельність власного капіталу	11,31	3,57	13,93	↑ +

В цілому, показник рентабельності страхових послуг зростає з 4,31 у 2020 році до 4,06 у 2022 році, з нормативним позначенням. Це означає, що компанія покращує свою прибутковість від надання страхових послуг, хоча трохи зменшилася у 2021 році. Рентабельність від продажів також показує певний динаміку, з 3,42 у 2020 році, спадом до 0,90 у 2021 році, але з ростом до 2,68 у 2022 році. Це вказує на покращення ефективності управління витратами та підвищенням прибутковості від продажів. Рентабельність активів зростає з 1,96 у 2020 році до 2,66 у 2022 році. Це свідчить про покращення ефективності використання активів компанією. Рентабельність власного капіталу також показує ріст з 11,31 у 2020 році до 13,93 у 2022 році. Це вказує на покращення ефективності використання власного капіталу та збільшення прибутку для акціонерів.

Окрім проаналізованих показників доцільно провести додатковий аналіз інших фінансових показників з додатку Б, для отримання більш повної картини фінансового стану страхової компанії. Отриманий аналіз показників наведений в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка фінансової стійкості за зведеними показниками за 2020-2022 рр.

Показники, що визначають фінансову здатність виконувати обов'язки				
Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Норматив
1	2	3	4	5
Показник ліквідності активів (ПЛА)	0,21	0,24	0,65	1-2

Продовження табл.2.5

1	2	3	4	5
Показник поточної ліквідності (ППЛ)	22,86	7,78	3,71	Норма 1-2, бажано 2-3
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	0,87	0,8	0,81	>0
Коефіцієнт боргового навантаження (КБН)	1,03	1,36	1,15	1-2
Показники що характеризують достатність власних коштів для виконання страхових зобов'язань				
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу (ПВРК)	0,83	0,73	0,62	1-2
Коефіцієнт достатності страхових резервів (КДСР)	1,06	0,99	0,94	>1
Показник покриття зобов'язань за страховими виплатами (ППЗ)	6,48	2,47	6,77	↑ +
Показники, що визначають обсяги страхових виплат				
Показник обсягів страхування (ПА, андеррайтингу)	0,68	1,87	0,41	↑ +
Показники, що аналізують заборгованість клієнтів перед страховою компанією				
Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	0,01	0,02	0,04	↑ +
Показники, що оцінюють ступінь автономії від перестраховування				
Показник незалежності від перестраховування (ПНП)	1,27	1,31	0,72	0,5-0,85

Аналіз коефіцієнтів ПАТ СК «УСГ» за період 2020-2022 років показує динаміку зміни фінансової стійкості компанії. У 2020 році всі показники значно перевищували нормативні значення, що свідчило про надлишок оборотних коштів та високу маневреність власного капіталу. Однак, у наступні роки спостерігалось зниження цих коефіцієнтів.

Компанія показує позитивні тенденції у фінансовій діяльності з усіх аспектів. Загалом, страховик демонструє стабільність та підвищення фінансової ефективності, що може сприяти її подальшому розвитку та успіху.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Проблема впливу ризиків на фінансову стійкість страхової компанії

Страхові компанії, як ключові гравці на ринку фінансових послуг, стикаються з різноманітними ризиками, що можуть суттєво вплинути на їхню фінансову стабільність і загальну ефективність діяльності. Управління цими ризиками є важливим завданням, яке вимагає ретельного планування, стратегічного підходу та використання сучасних інструментів фінансового аналізу [11]. На рисунку 3.1 наведені основні глобальні ризики, які можуть впливати на фінансову діяльність страхової компанії. А також впливають внутрішні ризики, які можна групувати у кредитні, інфляційні та валютні.

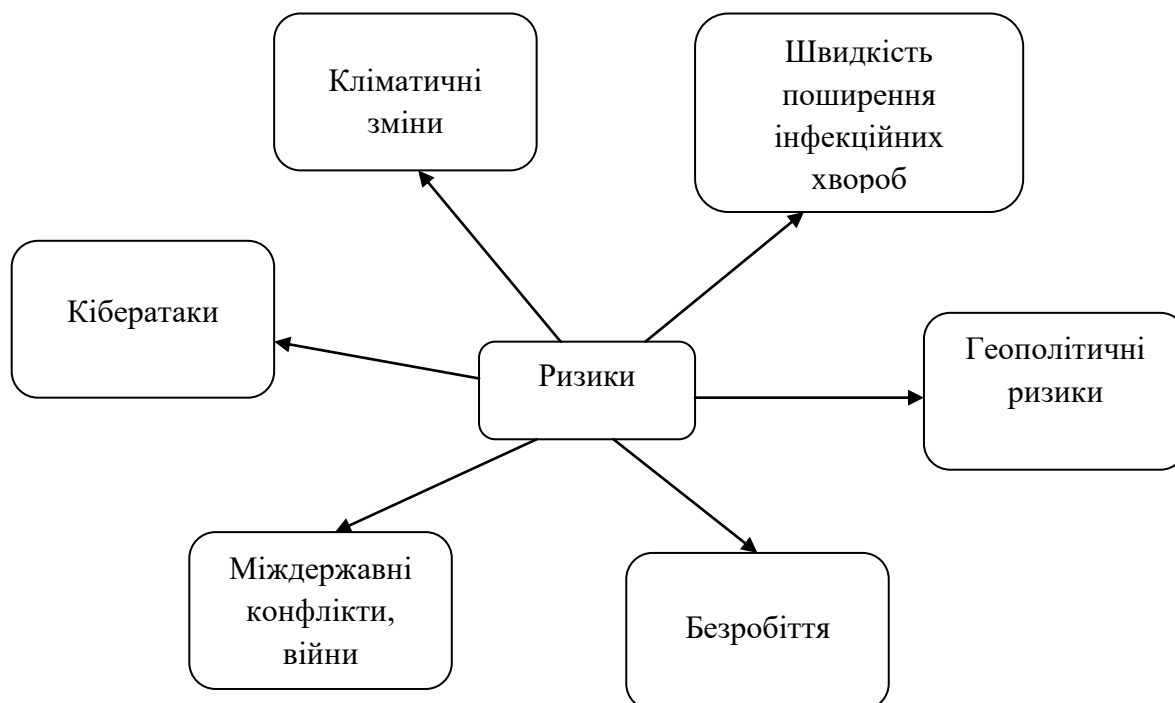

Рис. 3.1. Зовнішні ризики, які можуть впливати на фінансову діяльність страховика [15]

Вплив ризиків на фінансову стійкість страхової компанії може призвести до значних фінансових втрат, що знижує здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. Недостатнє управління ризиками може призвести до банкрутства або втрати довіри з боку клієнтів. Тому ефективне управління ризиками є критично важливим для збереження фінансової стійкості страхової компанії та забезпечення її довгострокового успіху. У цьому контексті необхідно не лише виявляти та оцінювати ризики, але й розробляти та впроваджувати стратегії мінімізації їх впливу, що включає диверсифікацію інвестицій, впровадження сучасних технологій моніторингу ризиків та постійне вдосконалення внутрішніх процесів компанії [44].

Для зниження ризиків доцільно впровадити систему контролю та управління, яка забезпечить ефективний моніторинг та реагування на потенційні загрози, а також розробити та впровадити стратегії захисту, що сприятимуть підвищенню стійкості та надійності страхової організації.

Система контролю ризиків страхових компаній охоплює визначення та конкретизацію можливих загроз, встановлення мети та методів управління ризиками, а також створення та розвиток відповідної операційної системи для ефективного контролю за ними.

З метою створення ефективної системи управління ризиками в страхових компаніях потрібна чітка формалізація процесів формування та функціонування, яка враховуватиме унікальні аспекти управління, що зумовлені різноманітністю видів страхування, різноманіттям продуктів та регіональними особливостями, такими як реєстрація, мережа філій та вплив зовнішніх факторів.

Процес формування комплексної системи управління ризиками включає наступні етапи:

- 1) визначення стратегічних цілей комплексного управління ризиками та розробка стратегії управління, яка відповідає цим цілям;
- 2) визначення найголовніших чинників фінансової стійкості

страховика, таких як якість стандартів страхових продуктів та послуг, вплив перестраховування на фінансову стійкість, взаємодія з контрагентами тощо;

3) багатогранну оцінку фінансового стану на основі фінансової звітності та управлінського обліку;

4) виявлення особистих та прийнятих ризиків з використанням методів аналізу, моделювання та оцінки ризиків, включаючи аудит внутрішньої аудиту, стрес-тестування та інше;

5) визначення центрів ризиків відповідно до особливостей структури компанії та функціональних характеристик [37].

Тепер детальніше розглянемо систему управління ризиками в ПАТ СК «УСГ». Такий крок важливий для забезпечення ефективного функціонування компанії в умовах непередбачуваних фінансових та економічних умов. Впровадження системи управління ризиками допомагає компанії знизити вплив негативних чинників та максимізувати можливості на ринку страхування. Розглянемо ключові аспекти цієї системи та способи, якими вона сприяє збереженню та зміцненню фінансової стабільності [22].

Провівши аналіз чистого прибутку в розділі 2 цього дослідження, ми побачили, що в період 2022 року страхова компанія отримала значний приріст чистого прибутку на 63 806 тис. грн. за попередній 2021 рік, а це майже у 6 разів більше. Не дивлячись на фактори, які могли б вплинути на прибуток, а саме повномасштабне вторгнення країни агресора, страхова компанія навпаки збільшила свої статки. Це свідчить про ефективну систему управління ризиками у СК «УСГ».

Для ефективної оцінки та управління ризиками страхова компанія має окремий підрозділ, що займається виключно цими завданнями. Такий підхід не тільки відповідає найкращим світовим практикам, але й забезпечує дотримання вимог законодавства України. Згідно із новим Законом України «Про страхування», страховики зобов'язані мати в своїй структурі підрозділ, що спеціалізується на оцінці ризиків і контролі за ними. Цей підрозділ займається ідентифікацією потенційних ризиків, аналізом їх впливу на фінансову

стабільність компанії та розробкою стратегій зниження ризиків. Завдяки цьому страхова компанія може забезпечити високу якість управління ризиками, що є ключовим фактором її фінансової стійкості та успішної діяльності на ринку.

У своїй звітності СК «УСГ» зазначає з якими ризиками зіштовхується компанія на шляху своєї діяльності, а це саме ризик ліквідності, кредитний та страховий ризики [22].

Компанія розділяє повноваження управління ризиками між різниці учасниками, щоб жоден з них не міг одноосібно зосередити всі повноваження, необхідні для здійснення повної операції. Тож Правління компанії відповідальне за управління ризиками, фінансова та операційна діяльність затверджується Наглядовою Радою, а Ревізійна комісія проводить контроль за діяльністю компанії та механізмом управління ризиками.

Отже перший і найголовніше ризик з яким дотична компанія – це страховий ризик. Компанія займається страховою діяльністю, що полягає у прийнятті ризику від інших сторін або організацій. Це означає, що вона готова відшкодувати втрати, які можуть виникнути внаслідок різних негативних подій, наприклад, нещасних випадків або зобов'язань перед третіми особами. Ця діяльність пов'язана зі значним ступенем невизначеності, оскільки страховик не може передбачити точний обсяг та вартість можливих втрат.

Для управління цими ризиками компанія застосовує різні стратегії, такі як обмеження сум страхового покриття та укладання договорів перестраховування. Крім того, вона повинна дотримуватися законодавчих вимог, які встановлюють обов'язок мати достатній рівень фінансової стійкості. Для цього страхова компанія створює страхові резерви та забезпечує перевищення фактичного рівня фінансової стійкості над нормативним. Також важливо відзначити, що компанія укладає договори перестраховування з іншими компаніями, щоб зменшити свій власний ризик. Ці договори допомагають забезпечити фінансову стабільність та надійність страхової компанії.

Наступний не менш важливий – кредитний ризик. Максимальний рівень кредитного ризику, пов'язаний з фінансовими активами, визначається

балансовою вартістю цих активів, яка відображається у фінансових звітах компанії. Ця інформація може бути представлена у статтях звіту про фінансовий стан або у деталізованому аналізі, у примітках до фінансових звітів. Крім того, компанія постійно відстежує дебіторську заборгованість за угодами страхування та перестраховування, а також інші зобов'язання, щоб забезпечити їх вчасне погашення.

Управління кредитною якістю фінансових активів компанії здійснюється за допомогою внутрішньої системи оцінювання ризику. Для зменшення ймовірності дефолту контрагентів з угодами на рахунках та депозитами в банках, компанія розміщує свої кошти в банках з високими кредитними рейтингами.

Також одним із впливових ризиків, який впливає на компанію – ризик ліквідності. Ризик ліквідності становить загрозу для компанії виконати свої фінансові зобов'язання вчасно, особливо в умовах звичайних або обставин, які неможливо передбачити. Однією з основних небезпек є забезпечення достатньої наявності грошових коштів для виплати згідно умов страхових контрактів.

Політика страховика спрямована на ефективне розподілення страхових резервів, забезпечуючи при цьому безпеку, дохідність, ліквідність та різноманітність, а також відповідність вимогам законодавства України у плані фінансової стійкості. Керівництво компанії здійснює контроль за активами, звертаючи особливу увагу на ліквідність, та проводить постійний аналіз майбутніх грошових потоків та ліквідності. Основним джерелом фінансування компанії є кошти, отримані від операційної діяльності.

Варто зазначити ще ринковий ризик, який несе безпосередній вплив на страхову компанію. Ринковий ризик є критичним аспектом фінансової діяльності, оскільки він впливає на справедливу вартість і майбутні грошові потоки від фінансових інструментів через коливання ринкових параметрів, таких як процентні ставки та валютні курси.

У контексті діяльності компанії цей ризик проявляється, зокрема, при укладанні угод з окремими клієнтами в доларах США та євро. Валютний ризик коливається протягом періоду залежно від обсягу операцій в іноземній валюті. Наприклад, зміни в обмінних курсах можуть призвести до непередбачених збитків або прибутків, що впливають на загальну фінансову стабільність компанії.

Отже, ризики є невід'ємною частиною діяльності будь-якої страхової компанії, і їх вплив на фінансову стійкість є значним. Ефективне управління ризиками дозволяє ПАТ СК «УСГ» знижувати негативні наслідки непередбачуваних подій, зберігати фінансову стійкість і забезпечувати виконання своїх зобов'язань перед клієнтами. Компанія застосовує передові методи управління ризиками, включаючи перестраховання, оцінку кредитного ризику, управління ліквідністю та врахування ринкових змін. Це сприяє підвищенню надійності компанії і її здатності адаптуватися до змінних умов ринку. Таким чином, ефективне управління ризиками є ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості та успішного функціонування ПАТ СК «УСГ» в довгостроковій перспективі.

3.2. Основні методи підвищення фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ»

Розглядаючи діяльність страхової компанії, необхідність фінансової стійкості є вирішальним фактором для її успішності та довгострокового існування. Страхування нерозривно пов'язане з управлінням ризиками, які можуть бути непередбачуваними та змінюватися відповідно до економічних і соціальних умов. У цьому контексті забезпечення фінансової стійкості для страховика стає важливим завданням, оскільки воно забезпечує йому можливість ефективно управляти ризиками та зберігати свою фінансову репутацію навіть у найважчі періоди.

Дослідження основних стратегій підвищення фінансової стійкості страхової компанії є актуальним завданням в умовах постійних змін у фінансовому та економічному середовищі. Враховуючи високу важливість фінансової стійкості для забезпечення довгострокової успішної діяльності страхової компанії, дослідження ефективних стратегій, які можуть допомогти зміцнити фінансові позиції страховика, має велике практичне значення [19].

Забезпечення фінансової стійкості страхової компанії вимагає гнучкої структури капіталу та ефективного управління рухом капіталу. Головною метою є забезпечення стійкого перевищення прибутків над витратами для гарантування платоспроможності. Це досягається шляхом ефективного управління формуванням та використанням фінансових ресурсів.

Важливим аспектом управління фінансовою стійкістю є оптимізація оборотних активів, зокрема, ефективне використання оборотних коштів та зменшення запасів. Це дозволяє вивільнити кошти для збільшення прибутку компанії.

Крім того, склад і структура фінансових ресурсів є ключовим фактором, що впливає на фінансову стійкість. Максимізація власних коштів та оптимальний розподіл прибутку сприяє зміцненню фінансової позиції компанії. Оптимізація управління цими аспектами допомагає підвищити фінансову стійкість та забезпечити стійке функціонування страхової компанії [10].

Проведене дослідження стійкості страхової компанії ПАТ СК «УСГ» в попередньому розділі, показує нам, що страхова компанія має позитивну фінансову стійкість. Отже для подальшого її збереження компанії необхідні такі заходи:

- 1) забезпечення оптимального рівноваги між власним та залученим капіталом, це є важливою складовою для забезпечення стійкості та готовності до оплати зобов'язань. Це означає, що страхова компанія повинна активно керувати власним капіталом і уникати надмірного запозичення, а також ефективно використовувати наявні ресурси.

- 2) розробка ефективної тарифної політики є ключовим етапом у

забезпеченні балансу між витратами та доходами страхової компанії. Це включає в себе аналіз ринкових умов, конкурентоспроможності тарифів та потреб клієнтів, щоб визначити оптимальні тарифи, які забезпечать стійкість та прибутковість.

3) Забезпечення прибутковості діяльності та ефективний розподіл прибутку допомагає зміцнити фінансове становище страхової компанії. Це може включати розгляд оптимальних інвестиційних стратегій, управління ризиками та раціональний розподіл прибутку між різними сегментами.

4) підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг через маркетингові заходи та забезпечення лояльності клієнтів є важливим для залучення нових клієнтів та збереження існуючих. Це може включати розробку ефективної маркетингової стратегії, підтримку клієнтських відносин та впровадження інноваційних послуг.

5) впровадження механізмів фінансової стабілізації допомагає забезпечити стійкість та гнучкість фінансового стану страхової компанії. Це може включати розробку резервних фондів, встановлення стандартів фінансової звітності та впровадження стратегій ризик-менеджменту.

б) вдосконалення програми перестраховування спрямоване на захист від можливих ризиків та збитків. Це може включати аналіз ризиків, вибір оптимальних перестрахових продуктів та встановлення ефективних процедур управління ризиками.

В сьогоденнішніх реаліях постає потреба в підвищенні інвестиційного потенціалу страхової компанії. Виникає необхідність впровадження ефективної системної моделі управління активами, яка створена на основі системно-факторного підходу (дод. Г). Ця модель передбачає визначення стратегічних цілей, аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, розробку фінансової поведінки та вибір оптимальних інвестиційних портфелів з урахуванням нормативів мегарегулятора та фінансової стійкості. Моніторинг та коригування стратегій проводиться з урахуванням ризиків та мінливості фінансового ринку.

Також компаній зі схвальною фінансовою стійкістю важливо доцільно

проводити заходи з покращення проведення активних операцій. Оскільки навіть при задовільній фінансовій ситуації, постійне удосконалення процесів може забезпечити ще більшу ефективність та оптимізацію діяльності компанії.

Вдосконалення проведення активних операцій приносить численні переваги. По-перше, це сприяє мінімізації ризиків, пов'язаних з неправильними рішеннями або недоліками у виконанні операцій. Крім того, ефективні активні операції сприяють задоволенню клієнтів і підвищенню їх лояльності, що є важливим для подальшого зміцнення позицій компанії на ринку. А отже, покращення проведення активних операцій є необхідним елементом стратегії підтримання та подальшого розвитку позитивної фінансової стійкості компанії.

Одним із ключових кроків до зміцнення рівня надійності страхової компанії це розширення страхового портфелю. Страхові компанії досить часто стикаються зі значним збитками, які виникають через набір послуг, що несуть нерівномірний ризик, чи мають високий ступінь ризику. За допомогою диверсифікації компанія може зменшити ризик внаслідок можливих збитків, пов'язаних з високо ризикованими видами послуг. Це може включати перегляд та зміну складу портфелю, а також додавання нових продуктів, які краще відповідають потребам клієнтів та відповідають сучасним ринковим тенденціям. Такий підхід може допомогти компанії збільшити свій обсяг бізнесу та зменшити вразливість перед ризиком, забезпечуючи при цьому стабільність та надійність її діяльності.

Можна запропонувати кілька методів покращення проведення активних операцій для ПАТ СК «УСГ» (рис. 3.2).

Покращення ефективної тарифної політики, важливо аналізувати дані та враховувати статистичні показники щодо ризиків та витрат відшкодування. Тариф повинен бути узгоджений зі структурою ризиків та прибутковості кожного виду страхових послуг. Крім того, необхідно враховувати здатність клієнтів оплачувати страхові внески, щоб уникнути зростання кількості прострочених платежів. Досягнення рівноваги між доходами та витратами допоможе компанії.

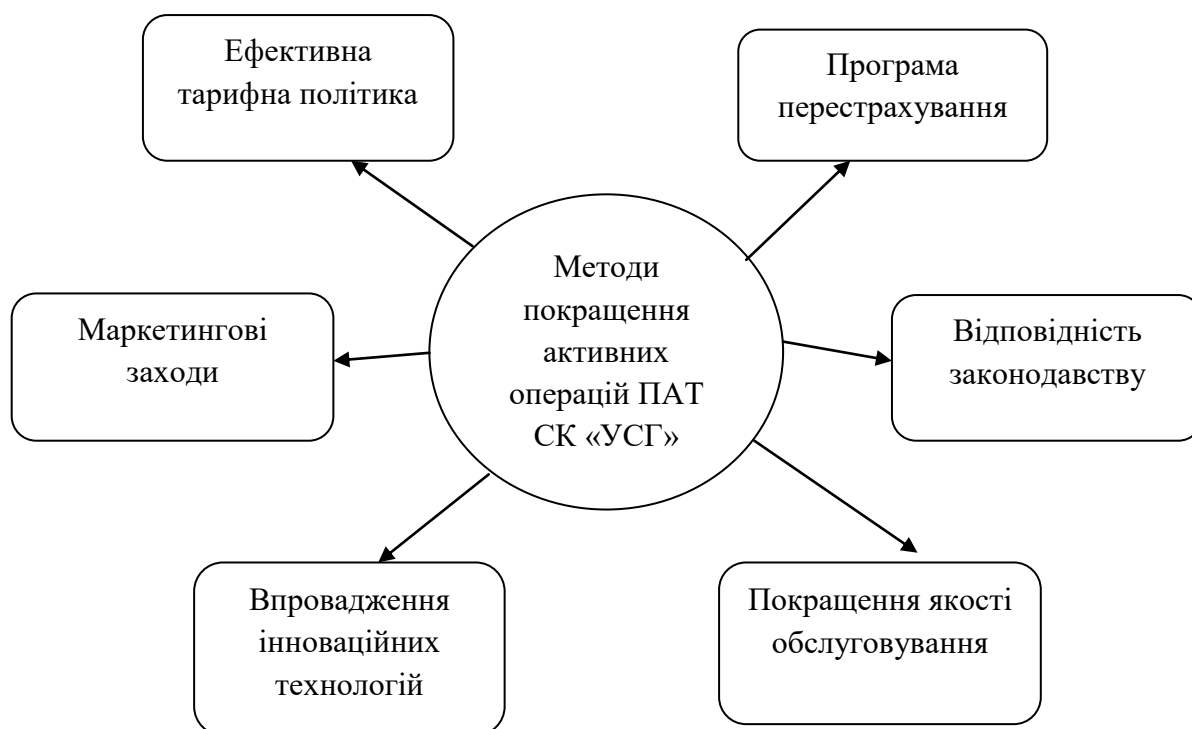

Рис. 3.2. Схема методів покращення проведення активних операцій для ПАТ СК «УСГ»

Удосконалення програми перестраховання також може відігравати ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії. Шляхом виявлення та оцінки потенційних ризиків, які можуть виникнути внаслідок великих подій або непередбачуваних обставин, компанія може укласти угоди про перестраховання для зменшення свого ризику втрат та фінансового навантаження в разі виникнення страхових подій.

Забезпечення відповідності законодавству - це невід'ємна складова ефективного функціонування будь-якої компанії. Постійне оновлення та вдосконалення внутрішніх процедур і політик є важливими кроками для того, щоб гарантувати, що діяльність компанії відповідає всім вимогам законодавства та стандартів. Це означає постійний моніторинг законодавчих змін і вчасне їх впровадження в діяльність компанії.

Для забезпечення відповідності законодавству, компанія повинна мати чітку систему контролю та аудиту, яка дозволить вчасно виявляти та виправляти будь-які невідповідності. Також важливо мати команду фахівців з юридичних питань, яка буде відповідальною за інтерпретацію законодавства та

розробку стратегій відповідності. Забезпечення відповідності законодавству є не лише правовою обов'язковістю, але й ключовим елементом довіри клієнтів та партнерів компанії. Відповідність законам допомагає зберегти репутацію компанії і підвищити її конкурентоспроможність на ринку.

Щодо маркетингових методів поширення страхових продуктів, важливо звертати увагу на рекламні та просувальні кампанії, які залучають увагу потенційних клієнтів та пояснюють переваги і умови страхових продуктів компанії. Використання сучасних технологій та інтернет-маркетингу також може допомогти збільшити обсяги продажів та розширити аудиторію клієнтів.

Також важливо впроваджувати нові послуги, це вимагає глибокого аналізу попиту на ринку та розуміння потреб і очікувань клієнтів. При цьому, ключовим елементом є впровадження страхових продуктів, які не лише відповідають поточним потребам клієнтів, але й відповідають сучасним тенденціям та вимогам у галузі страхування.

Аналіз попиту на ринку дозволяє ідентифікувати нові можливості та ніші для розвитку. Це може включати в себе виявлення нових типів ризиків, які можуть виникнути внаслідок технологічного прогресу, змін у поведінці споживачів або соціально-економічних трансформацій. На основі цього аналізу можна розробляти і впроваджувати нові страхові продукти, спрямовані на захист від цих ризиків та задоволення потреб клієнтів.

Ключовим етапом у цьому процесі є розробка страхових продуктів, які будуть інноваційними та конкурентоспроможними на ринку. Це може охоплювати такі напрямки, як страхування кіберризиків, страхування від нещасних випадків на роботі або страхування майбутнього. Важливо також забезпечити високу якість обслуговування та гнучкість умов, щоб привернути та утримати клієнтів.

Ще один з методів можна зазначити це покращення якості обслуговування клієнтів. Важливо запровадити комплекс програм, спрямованих на підвищення задоволеності та відповідальності персоналу. Це включає в себе організацію тренінгів та семінарів для персоналу з питань клієнтського сервісу

та ефективного взаємодії з клієнтами. Шляхом посилення професійних навичок та збільшення рівня компетентності співробітників можна забезпечити високу якість обслуговування. Крім того, важливо розвивати та вдосконалювати канали зв'язку з клієнтами, щоб забезпечити швидкий та ефективний обмін інформацією. Це може включати в себе розробку мобільних додатків, онлайн-платформ для звернень та інші інструменти, які сприяють зручній взаємодії з клієнтами. Такий підхід дозволить забезпечити оперативне реагування на потреби та запити клієнтів.

В результаті аналізу можна зробити висновок, що покращення активних операцій для страхової компанії «УСГ» є важливою складовою для її успішної діяльності. Впровадження ефективної тарифної політики, удосконалення програми перестраховування, розвиток нових страхових продуктів, покращення якості обслуговування клієнтів, забезпечення відповідності законодавству та інші - всі ці заходи спрямовані на підвищення ефективності та конкурентоспроможності компанії. Їхнє комплексне впровадження дозволить компанії «УСГ» зміцнити свої позиції на ринку страхування, забезпечити задоволення потреб клієнтів і зберегти довіру споживачів та партнерів.

ВИСНОВКИ

У висновку важливо відзначити, що фінансова стійкість страхових компаній є ключовим аспектом їх діяльності, оскільки вона визначає їхню здатність ефективно управляти фінансами та виконувати зобов'язання перед страхувальниками за різних умов. Протягом проведеного аналізу було розглянуто різноманітність підходів до визначення фінансової стійкості, включаючи умовне розмежування з поняттям платоспроможності та акцент на фінансовій надійності і безпеці. Це підкреслює складність поняття фінансової стійкості та його значення для фінансового забезпечення страхових компаній.

Фінансова стійкість страхової компанії залежить від сукупності зовнішніх та внутрішніх факторів, що включають економічне середовище, управлінські рішення, ринкові умови та інші. Оцінка фінансової стійкості потребує всебічного аналізу фінансових звітів, таких як баланс, звіт про прибутки, звіт про грошовий потік, а також структури активів і пасивів, ліквідності активів, рентабельності та інших показників ефективності та ризику.

Проведений аналіз показав важливість комплексного підходу до оцінки фінансової стійкості страхової компанії. Ретельне дослідження всіх аспектів фінансової діяльності, виявлення сильних і слабких сторін, дозволяє страховій компанії не лише забезпечити стабільність у поточних умовах, але й підготуватися до майбутніх викликів. Такий підхід сприяє підвищенню надійності компанії, покращенню її фінансової ефективності та забезпечує стійке зростання у довгостроковій перспективі.

Загальний фінансовий стан ПАТ СК «УСГ» протягом 2020-2022 років демонструє позитивну динаміку. Періодичне збільшення доходів компанії вказує на стабільне зростання та успішний розвиток. Структура витрат також показує збільшення фінансових зусиль, що може свідчити про розширення діяльності або покращення якості сервісу. Хоча чистий прибуток зазнав певних коливань, він залишається на прийнятному рівні. Зростання чистого прибутку у 2022 році вказує на підвищення фінансової ефективності компанії. Однак, за

перші 9 місяців 2023 року спостерігається значне зниження валової суми підписаних премій, що може бути наслідком змін у стратегії маркетингу або конкурентної боротьби на ринку.

Чисті понесені збитки за страховими виплатами у 2023 році зросли порівняно з 2022 роком. Це може свідчити про збільшення частоти або серйозності страхових випадків. У 2023 році компанія відобразила чистий збиток за перші 9 місяців, що вказує на збільшення витрат або зменшення доходів порівняно з попереднім періодом.

Аналіз фінансових коефіцієнтів ПАТ СК «УСГ» за 2020-2022 роки показує динаміку фінансової стійкості компанії. Попри те, що у 2020 році всі показники значно перевищували нормативні значення, у наступні роки спостерігалось їх зниження. Проте, компанія продовжує демонструвати позитивні тенденції у фінансовій діяльності.

На основі динаміки рентабельності проаналізовано, що рентабельність страхових послуг зростала, незважаючи на незначне зниження у 2021 році, що вказує на поступове покращення прибутковості від надання страхових послуг. Рентабельність від продажів показала спад у 2021 році, але знову зросла у 2022 році, свідчачи про ефективніше управління витратами та підвищення прибутковості. Показники рентабельності активів та власного капіталу також демонструють позитивну динаміку зростання протягом цього періоду. Це вказує на покращення ефективності використання активів та власного капіталу, що веде до збільшення прибутку для акціонерів і загального підвищення фінансової ефективності компанії.

В цілому, ПАТ СК «УСГ» демонструє стабільність та підвищення фінансової ефективності. Зростання показників рентабельності вказує на покращення ефективності управління активами та зобов'язаннями. Ліквідність та платоспроможність залишаються на прийнятному рівні, що сприяє подальшому розвитку компанії.

Ефективне управління ризиками є одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості та успішного функціонування страхової

компанії у довгостроковій перспективі. Завдяки впровадженню передових методів, таких як оцінка кредитного ризику та управління ліквідністю, страхова компанія «УСГ» може значно знижувати негативні наслідки непередбачуваних подій. Це дозволяє зберігати фінансову стабільність і гарантувати виконання зобов'язань перед клієнтами. Адаптація до ринкових змін та надійне управління ризиками підвищують довіру до компанії і забезпечують її успішне функціонування.

Також варто зауважити, що покращення активних операцій є важливою складовою успішної діяльності страхової компанії. Впровадження ефективної тарифної політики, удосконалення програм перестраховування та розвиток нових страхових продуктів сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності компанії. Комплексне впровадження цих заходів дозволить «УСГ» зміцнити свої позиції на ринку страхування, задовольнити потреби клієнтів та зберегти їхню довіру. Покращення якості обслуговування та забезпечення відповідності законодавству допоможуть компанії підтримувати стабільний розвиток і підтримувати високий рівень довіри серед споживачів і партнерів.

Загалом, аналіз фінансової стійкості страхової компанії показує стабільність та підвищення фінансової ефективності, що сприяє її подальшому розвитку та успіху.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України. Офіційний веб-портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 16.05.2024)
2. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX : станом на 19 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 16.05.2024)
3. Аберніхіна І.Г., Сокиринська І.Г. Фінанси страхових організацій : навчальний посібник. Дніпро: Пороги, 2019. 198 с.
4. Ачкасова С. А., Клімчук О. В. Теоретичні аспекти визначення сутності фінансової безпеки страхової компанії. *Молодий вчений*. 2016. №5(32). С. 4-8.
5. Базилевич В.Д. Страхування: практикум : навчальний посібник, за ред. В.Д. Базилевича. Київ : Знання, 2011. 607 с.
6. Баранов А.Л. Фінанси страхових організацій. Практикум: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 215 с.
7. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування». URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4 (дата звернення: 17.05.2024).
8. Бойко А.О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економічні науки*. 2010. Вип. 7(25). Ч. 4. С. 36–50. URL : http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/54612/7/Boiko_financial_stability.pdf (дата звернення: 15.05.2024).
9. Віленчук О.М. Інноваційні стратегії управління діяльністю страхових компаній: міжнародний та національний контексти. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2021. Випуск 41. С.65-70.
10. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посібник, О.О. Гаманкова. К.: КНЕУ, 2016, 328 с.
11. Герасимова І.Ю. Управління фінансовими ризиками страхових

компаній з метою забезпечення економічної безпеки. *Економічний простір*. 2016. № 115. С. 112–125.

12. Дьячкова Ю.М. Страхування: навч. посібник. К: Центр учбової літератури, 2015. 240 с.

13. Журавка О.С., Темченко А.Р., Федорченко В.Г. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній: *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2018. Вип. 22, част.1. С.117-122

14. Кривицька О.Р. Систематизація підходів до сутності фінансової стійкості страхової компанії. *Наукові записки. Серія «Економіка»*, 2012. Випуск 20. С. 129-132

15. Лубкей Н. П. Систематизація фінансових ризиків страхових компаній та особливості управління ними в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 20. С. 862–866.

16. Мінфін - все про фінанси: новини, курси валют, банки. URL: <https://minfin.com.ua/> (дата звернення: 16.05.2024).

17. НАСУ. Асоціація страховиків. Страхування. Показники діяльності страховиків. URL: <https://www.nasu.com.ua/> (дата звернення: 16.05.2024)

18. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2024).

19. Олійник В. Фінансова стійкість страхових компаній : монографія. Унів. кн., 2023. 287 с.

20. Олійник В.М., Бондаренко Є.К. Поняття фінансової стійкості страхової компанії та елементів впливу на неї . *Збірник наукових праць*. 2014 . Випуск 39, С. 149-157

21. Осадець С.С. Страхування: підручн. вид. 2 ге, перероб. і доп. Київ: КНЕУ. 2002 р., 599 с.

22. Офіційний сайт ПАТ СК «УСГ». URL: <https://www.usg.ua/> (дата звернення: 17.05.2024)

23. Павловська О.В., Філімонова В.О. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення. *Ефективна економіка* № 6, 2015 URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4130>

24. Пікус Р.В., Заколюдажний В.О. Інноваційний розвиток страхової діяльності як основа підвищення її ефективності. Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. *Економіка*. 2023. №168. С.72-80.

25. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с.

26. СК «Українська страхова група» (УСГ). FORINSURER: Форіншурер – журнал про страхування та InsurTech. URL: <https://forinsurer.com/UIG> (дата звернення: 15.05.2024).

27. СК «УСГ» : новини, актуальні події в «УСГ». Мінфін - все про фінанси. URL: <https://minfin.com.ua/ua/insurance/company/ukrainian-insurance-group/news/> (дата звернення: 16.05.2024).

28. Статистика страхового ринку України. FORINSURER: Форіншурер – журнал про страхування та InsurTech. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 15.05.2024).

29. Страхування. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market/insurance> (дата звернення: 15.05.2024).

30. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи: Фінанси України. 2009. № 6. С. 104-121.

31. Федішин М. П., Попова Л. В., Кучерівська С. С. Фінанси страхових організацій : у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2023. 228 с.

32. European Central Bank. The Importance of Insurance Companies for Financial Stability. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/fsr/art/ecb.fsrart200912en_05.pdf (дата звернення: 15.05.2024)

33. Features of marketing in insurance activity, Fedorovyc I., World of finance. *Світ фінансів*. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/wof/article/view/1578> (дата звернення: 15.05.2024).

34. Forinsurer – журнал про страхування та InsurTech. URL: <https://forinsurer.com/> (дата звернення: 15.05.2024).
35. Generali F. How Does Insurance Help in Economic Development?. *Future Generali India Life Insurance*. URL: <https://life.futuregenerali.in/life-insurance-made-simple/life-insurance/how-does-insurance-help-in-economic-development/> (date of access: 15.05.2024).
36. Haywood M.. Era of Insurance Innovation Is Upon Us. 2018. URL: <http://insurancethoughtleadership.com/era-of-insurance-innovation-is-upon-us/> (дата звернення: 18.01.2020).
37. Hopkin P. Fundamentals of risk management : understanding, evaluating and implementing effective risk management. Kogan Page Publishers, 2020.
38. Innovation in Insurance: How Technology is Changing the Industry. 2016. URL: <https://www.iif.com/Publications/ID/1246/Innovation-in-Insurance-How-Technology-is-Changing-the-Industry> (дата звернення: 22.10.2019).
39. Insurance as an asset protector and its importance in the economy. *MAPFRE*. URL: <https://www.mapfre.com/en/insights/insurance/insurance-as-an-asset-protector/> (date of access: 15.05.2024).
40. Kagan J. Current Liquidity: What It is, How It Works. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/current-liquidity.asp> (дата звернення: 15.05.2024)
41. Kessler D., Amélie de Montchalin, Thimann C. The Macroeconomic Role of Insurance. OUP Academic. URL: <https://academic.oup.com/book/27174/chapter-abstract/196600991?redirectedFrom=fulltext> (date of access: 15.05.2024).
42. Klapkiv L., Klapkiv J. Technological innovations in the insurance industry. *Rozprawy Ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych*. 2017. №26. С.67-78.
43. Marketing in Insurance: 8 Effective Strategies to Drive Revenue. *IOVOX*. URL: <https://www.iovox.com/blog/marketing-in-insurance> (date of access: 15.05.2024).

44. Risk Management Process For Insurance Companies. RiskOptics. URL: <https://reciprocity.com/blog/risk-management-process-for-insurance-companies/> (date of access: 15.05.2024).

45. Role of Insurance in Risk Management. Future Generali India Life Insurance. URL: <https://life.futuregenerali.in/life-insurance-made-simple/savings-investments/role-of-insurance-in-risk-management/> (date of access: 15.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники фінансової стійкості страхової компанії

Показник	Метод розрахунку	Нормативне значення
Ліквідність		
Коефіцієнт загальної ліквідності	$(\text{Високоліквідні активи} + \text{Активи, що швидко реалізуються} + \text{Малоліквідні активи}) / (\text{Миттєві пасиви} + \text{Короткострокові пасиви})$	1-2
Коефіцієнт поточної ліквідності	$(\text{Високоліквідні активи} + \text{Активи, що швидко реалізуються}) / (\text{Миттєві пасиви} + \text{Короткострокові пасиви})$	1-2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$(\text{Високоліквідні активи}) / (\text{Миттєві пасиви} + \text{Короткострокові пасиви})$	0,2 – 0,3
Платоспроможність		
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$(\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}) / \text{Поточні зобов'язання}$	>0,1, ↑ +
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	$(\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}) / \text{Власний капітал}$	↑ +
Коефіцієнт фінансової незалежності	$(\text{Власний капітал} / \text{Баланс}) * 100\%$	20% до 40%
Ділова активність		
Коефіцієнт оборотності активів	Відношення страхової премії до середньорічної вартості активів	1-2, ↑ +
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Відношення страхової премії до середньорічної вартості власного капіталу	↑ +
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Відношення страхової премії до середньорічної вартості дебіторської заборгованості	↑ +
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Відношення страхової премії до середньорічної вартості кредиторської заборгованості	↑ +

Показники оцінки фінансової стійкості

Показник	Метод розрахунку	Нормативне значення
Показники, що визначають фінансову здатність виконувати обов'язки		
Показник ліквідності активів (ПЛА)	(Відношення високоліквідних активів до довгострокових та поточних зобов'язань)*100%	1-2
Показник поточної ліквідності (ППЛ)	(Відношення оборотних активів до поточних зобов'язань)*100%	Норма 1-2, бажано 2-3
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	(Відношення довгострокових та поточних зобов'язань до суми капіталу)*100%	>0
Коефіцієнт боргового навантаження (КБН)	(Відношення довгострокових та поточних зобов'язань до активів компанії)*100%	1-2
Показники, що оцінюють наявність власних коштів для покриття страхових зобов'язань		
Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу (ПВРК)	(Відношення чистих страхових резервів до суми капіталу) *100%	1-2
Коефіцієнт достатності страхових резервів (КДСР)	(Відношення страхових резервів до чистих страхових премій) *100%	>1
Показник покриття зобов'язань за страховими виплатами (ППЗ)	(Відношення суми страхових резервів та суми капіталу до страхових виплат)*100%	↑ +
Показники, що визначають обсяги страхових виплат		
Показник обсягів страхування (андеррайтингу) (ПА)	(Відношення страхових виплат до чистих зароблених страхових премій)*100%	↑ +
Показники, що аналізують заборгованість клієнтів перед страховою компанією		
Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	(Відношення суми дебіторської заборгованості до суми капіталу компанії)*100%	↑ +
Показники, що оцінюють ступінь автономії від перестраховування		
Показник незалежності від перестраховування (ПНП)	(Відношення суми чистих премій до суми валових премій)*100%	0,5-0,85%

Аналіз показників активу і пасиву балансу СК «УСГ» за 2020-2022 рр.

тис. грн.

Назва	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютний приріст, 2022 рік/2020 рік	Відносний приріст, % 2022 рік/2020 рік
Активи					
1. Необоротні активи	728295	1202375	1004153	275858	37,9
інші фінансові інвестиції	53901	339613	76263	22362	41,5
залишок коштів у централізованих страхових резервах	503270	641609	592337	89067	17,7
2. Оборотні активи	4027042	1735641	2427300	-1599742	-39,7
гроші та їх еквіваленти	526805	273010	1465481	938676	178,2
частка перестраховика у страхових резервах	3089651	1094812	499999	-2589652	-83,8
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	554	6312	6312	5758	1039,4
Пасиви					
1. Власний капітал	611199	576810	643797	32598	5,3
Зареєстрований (пайовий) капітал	278659	278659	278659	0	0
додатковий капітал	81941	81941	81941	0	0
резервний капітал	92959	103345	106526	13567	14,6
нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	127249	88694	176671	49422	38,8
інші резерви	26863	24171	0	-26863	-
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Страхові резерви	3968568	2144330	2140410	-1828158	-46,1
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	176124	223188	653558	477434	271,1

Системна модель управління активами страхової компанії

